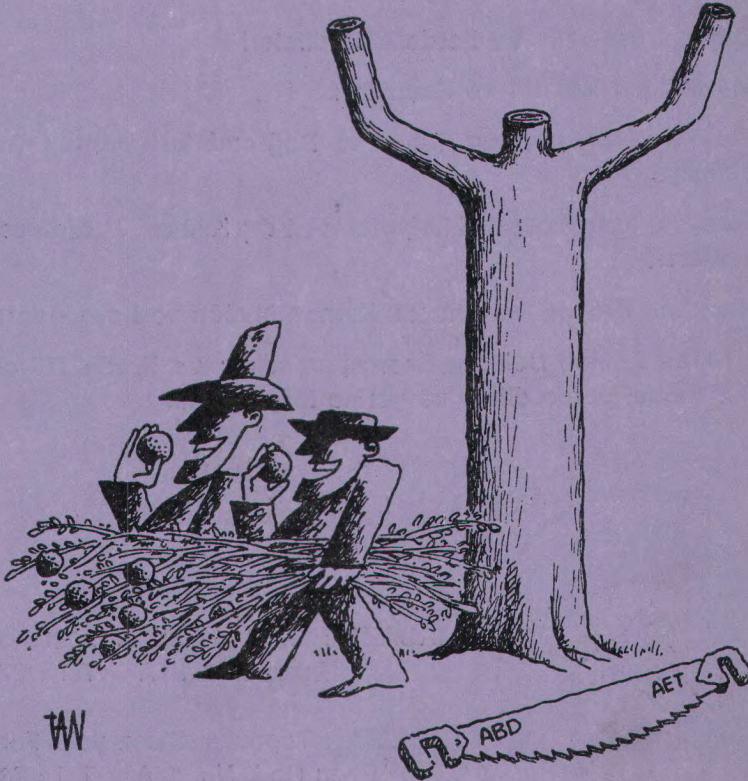

İKTİSAT DERGİSİ

EMTİ BRANDA

Sanayii Kollektif Şirketi

- Teksa Döşemelik Ve Perdelik Kadifeleri
- Metsaş perdelikleri ve Saçakları
- Portatif piknik eşyaları, Kamp ve Dağ çadırları, Portatif Gardrop, Şemsiye
- Kamyon, Kamyonet örtüleri, otomobil dış Kılıfları, Balkon ve pazar Tenteleri
- Her Cins Branda ve Tentelik Kumaş imalâtı ve boy a - apre işleri
- 3 Metre eninde Dekora, Evore perdelikler ve Brade Tül çeşitleri
Her model perde dikilir ve yerine Monte edilir

MAĞAZA : İ.M.Ç. 1 Blok No. 1303
Unkapanı - İST. Tel : 27 33 05

FABRİKA : Topçular Cicoz yolu Ferhat
Paşa Cad. No. 8/A Tel : 76 01 12

İKTİSAT DERGİSİ

İ.Ü. İKTİSAT FAKÜLTESİ MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR.

Cemiyet Adına Sahibi :
Prof. Dr. Yüksel ÜLKEN

Yazı İşleri Müdürü :
Şeref ÖZGENCİL

İdare Müdürü :
Sedat SANATKÂR

Dergi Yönetim Komitesi
Bşk. Prof. Dr. Akın İLKİN

Nihat BATUR
Kenan MORTAN
Selçuk KALENDERLİ
Kaya ARDIÇ

Teknik Sekreter :
Bülent YARDIMCI

Abone Ücreti :
Yıllık : 180 - 6 Aylık - 90 TL.

Reklâm Tarifesi

Ön kapak içi	2000 TL.
İç sahife	1500 TL.
Arka kapak içi	2000 TL.
Arka kapak	3000 TL.

İdare Yeri :
Tünel Galip Dede Cad. Na. 48/1

Telefon :
44 04 36 - 49 89 03 - 44 48 63
P. K. 599 Karakây/İst.

Basıldığı yer : Yenilik Basımevi
Tel : 43 55 72

Fiatı 15 TL.

İÇİNDEKİLER

2. Görüş **Prof. Dr. Yüksel ÜLKEN**
4. Türkiye'nin 1978-80 dönemi
dış finansman gereği
Prof. Dr. Erdoğan ALKİN
10. Gerice yörelerde sınıf
gelişiminin teşviki
Çev : Sedat SANATKÂR
21. Dördüncü Beş Yıllık
plân dönemine
girerken **İKTİSAT DERGİSİ**
23. Uluslararası bankacılık
sisteminde dış kaynak ve
kredilerin ülkeler arasında
dağılımı **Tuncay ARTUN**
36. Bankacılığımızda gerçekleştirilmesi
faydalı bazı değişiklikler
M. Sedat PİROĞLU
44. Banka meyduatına % 30
net kâr verilir **Falk Y. BAŞBUĞ**
48. EKO Rasgele **Ali Mümtaz ULAŞ**

**Daha evvel başka yerde basılan yazılara
ücret ödenmez. Yazılardaki fikirler yazara
aittir. Basılsın veya basılmasın lade edilmaz.**

CİLT : XXIII EYLÜL 1978 SAYI : 171

GÖRÜŞ

Kişinin sağlığı bozulduğunda bir doktor tarafından görülmesi ve doktorun önerdiği tedaviyi uygulaması doğal bir davranıştır. Bu tedavide hastanın, hoşlanmasa bile, sağlığına tekrar kavuşması için gerekli ilaçlar alması ve yemek düzenini değiştirmesi söz konusu olabilir.

Ekonomiyi insan vücuduna benzetenler çoktur. Ekonominin aksamalar göstermesi ve dar boğazlara girip soluk alması zorlaşınca hoş gitmeyen önlemlerin uygulanmaya konulması kaçınılmaz bir olgudur ve ekonominin tekrar sağlığına kavuşması için zorunludur.

Türk Ekonomisi, uzun yıllar uzak görüşten yoksun, günlük politikalarla sorunların dev boyutlara ulaştığı ve biriktiği bir aşamaya varmıştır. Bu bilinen bir gerçektir. Dış borçların onbuçuk milyar dolara varması ve bu yıl ödenmesi gereken miktarın beşbuçuk milyar dolar olması ve buna ek olarak asgari iki milyar dolar tutarında yeni borçlanmaya gereksinme duyması, bu bilinen gerçeğin en kaba çizgilerle görünümünü oluşturur.

Bu durumda, sağlığı bozulan Türk Ekonomisinin yalandığı hastalıktan kurtulması, yoğun ve ciddi önlemleri içeren uzun yıllara bağlıdır. Düzlüğe çıkabilmek için

zorlu yıllara katlanmaktan başka seçenek yoktur. Bunun tam bilincinde olmak belki süreyi kısaltabilir.

Bir süre önce, olumsuz enflasyoncu gidişi frenleyebilmek amacıyla KİT mallarına yapılan toplu zamlardan sonra, benzin ve diğer benzerlerinin de fiyatları arttırıldı. Son fiyat arttırmayı, aslında yerinde ve zorunlu bir karar saymak gerekir. Tüm ihracat geliri petrol alımına giden bir ülkenin, benzin ve benzerlerini dünyada en ucuza satmayı sürdürmesi, hem bu konudaki tüketimi özendirilmekte ve hem de bütçe açıklarının arttırılarak enflasyoncu gidişi körüklemekteydi.

Ancak belirtilen nitelikleriyle yerinde sayılması gereken fiyat arttırma kararı, iki yönden eleştirilebilir. Birincisi, yapılan zam miktarının yeterli olduğu şüphelidir. İkincisi ve daha önemlisi, gerekli zamların gecikmeli olarak uygulanmaya konmasıdır. Türk ekonomisi ilk zam paketinin getirmiş olduğu yükü sindirmeye çalışırken yeni zam psikolojik olarak olduğundan daha fazla olumsuz etki yaratacaktır. İlk zam paketine benzin de katılsaydı, hem geç kalınmaz hem de bu son durum ortaya çıkmazdı.

Ünlü S. Mill, «Sadece iktisatçı olan iyi iktisatçı olmaz» der. Biraz psikoloji bilmek ve kullanmak, son olayın ortaya çıkmasını önler ve çok yarar sağlar. Zira, bu tür uygulamalarda taksitli davranmak, aynı acıyı iki defa tattırmak demektir.

Prof. Dr. Yüksel ÜLKEN

Türkiye'nin 1978 - 80 dönemi Dış Finansman gereği

Prof. Dr. Erdoğan ALKİN

Türkiye'nin dış finansman gereğinin hesaplanabilmesi için, borç yapısının kesin olarak bilinmesi gerekir. Ancak elde o kadar çok ve çeşitli borç yükü tablosu var ki, kesin olmak bir yana, gerçeğe yakın bir tahmin yapmak bile son derece güç. Bununla birlikte eldeki verilerden birini (1) tenet alıp, ödemeler dengesi açığı tahminlerini de ekleyerek 1978-80 dönemi için el yordamıyla bir dış finansman gereği tahmini yapılabilir. Tahminin kesinlikten uzak olabileceği bir kez daha vurgulayalım. Çünkü 1978 yılı için hesaplanacak borç ödemeleri tutarı zorunlu olarak 1979 ve 1980 yılları için de kullanılacaktır. Ayrıca yine 1979 ve 1980 yılları için ödemeler dengesi açığı tahminleri, önerilen plan hedeflerine göre değil de, özlenen yapı değişikliğinin kısa dönemde sağlanamayacağı varsayımına dayanılarak hesaplanacaktır.

(1) TUSİAD — Olaylara Bakış No. 6, 23 Ağustos 1978.

1978 yılı zorunlu borç ödemeleri

Türkiye'nin dövizle ödenecek toplam dış borç yükü 10 milyar doları aşmaktadır. Bunun 6 milyar doları olağan borçtur. (proje ve program kredileri gibi). 2 milyar doları dövize çevrilebilir mevduat hesaplarından, 1,5 milyar doları mal mukabili ithalâttan, 400 milyon doları kabul kredilerinden, 240 milyon doları da Merkez Bankası borçlarından doğmaktadır.

Tam dövizli borç yükü (milyon dolar)

Olağan borçlar	6060
DÇM (+ faiz)	2268
Mal mukabili	1514
Kabul kredileri	409
Merkez Bankası borçları	240

10.491

1978 yılı içinde ödenmesi gereken dış borçlar toplam dış borcumuzun yarısı kadar, yani 5 milyar dolardır. Burada, ödemeler dengesinde yer alan borç taksidi ve faiz ödemelerinden yalnızca devlet borçlarıyla ilgili olanlar dikkate alınmıştır.

Kısa dönemli borç yükü (milyon dolar)

Devlet borçları (+ faiz)	430
DÇM (+ faiz)	1378
Mal mukabili	1514
Kabul kredileri	409
Merkez Bankası borçları	240
IMF (+ faiz)	79
Banker kredileri	383
Uluslararası Ödemeler Bankası	190
Dresdner Bank	173
Diğer	218

6.014

Yukarıdaki tabloda DÇM'lerin çok önemli bir kısmının, mal mukabili ithalât ve kabul kredileri ile Merkez Bankası borçlarının tamamını 1978 yılında ödemesi gerektiği görülmektedir. Bütün bunların üstüne eklenen diğer kısa dönemli borç türleri toplamı da azımsanmayacak bir tutarı, 1 milyar doları bulmaktadır.

Kısa dönemli borçların 3 milyar doları aşkın kısmı ertelenmiştir.

Kısa dönemli borç ertelemeleri (Milyon dolar)

DÇM	1400
Kredili ithalât	1200
Bankalar	700
Diğer	40
Toplam	3340
Kısa dönemli borç yükü	5014
Ödenmesi gereken	1674

Ertelenen borç tutarı, kısa dönemli borç toplamından çıkarıldığında 1978 yılında ödenmesi gereken zorunlu kısmın 1-6 milyar dolar olduğu anlaşılmaktadır. Erteleme olanakları genişledikçe bu tutarın daha da azalabileceği açıktır.

1978 yılı için gerekli dış finansman yalnız dış borç ödemeleri için zorunlu olan tutardan oluşmayacak, bunun üstüne zorunlu döviz harcamalarını gerçekleştirebilmek için gereksinime duyulan finansman da eklenecektir. Bu ek finansman gereğini belirleyecek 1978 yılı ödemeler dengesi açığıdır.

1978 yılının ilk yedi aylık ödemeler dengesi performansı, ihracat ve işçi dövizî gerçekleştirmelerinin program tahminlerinin altında kalacağını gösteriyor. Diğer işlemler için program tahminlerine uyulduğunda ödemeler dengesi açığının ya da ek finansman gereğinin 1-6 milyar doları bulacağı anlaşılmaktadır.

Ödemeler dengesi (Milyon dolar)

	1977	1978
İthalât	—5796	—5000
İhracat	1753	—2000
Denge	—4043	—3000
Faiz	— 320	— 570
Turizm, Sey.	— 64	—
İşçi döviz	982	1000
Kâr trans.	— 116	— 85
Diğer	143	300
Denge	625	645
Enf. st. off. sh.	13	20
Carî işlemler deng.	—3406	—2335
Borç taksidi	—214	— 640
Özel yab. ser.	67	75
Proje kred.	499	800
Bedelsiz ith.	102	100
Prog. krd.	3	5
Denge	458	340
Genel denge	—2948	—1995
Rezerv. har.	546	395
Ö. Ç. H.	14	—
Kısa d. ser. har.	2719	1600

Sonuç olarak 1978 yılı dış finansman gereğinin yaklaşık 3 milyar dolar olduğu açıktır. 5 milyar dolarlık kısa dönemli borçların tamamı ertelense dahi finansman gereği 1.5 milyar doların altına düşmemektedir. Bu tablo eşit bir olarak sağlanamazsa, zorunlu ithalâtın

gerçekleşmesinde büyük güçlükler belirecektir. Ayrıca yeni kısa dönemli borç yüklerinin doğması da olasıdır.

1979 ve 1980 yıllarının güçlükleri

1978 yılının tüm kısa dönemli borçlarının ertelendiği ve 1.5 milyar dolar taze para bulunduğu varsayımı altında 1979 ve 1980 yıllarının dış finansman gereği hesaplanabilir. Önce söz konusu yılların ödemeler dengesi tahminlerini gözden geçirelim.

Ödemeler Dengesi (Milyon dolar)

	1979		1980	
	I	II	I	II
İthalât	—6000	—5000	—7000	—5500
İhracat	2500	2500	3000	3000
Denge	—3500	—2500	—4000	—3500
Görünmeyenler	1000	1000	1300	1300
Cari işlemler dengesi	—2500	—1500	—2700	—2200
Ser. has. dengesi	500	500	700	700
Öd. dengesi açığı	—2000	—6000	—2000	—1500

II numaralı almasıklar düşük büyüme hızı hedeflerinin ve bunun ötesinde ithalât tayinlaması olasılığının düşündüğü tahminlerdir. Ancak yine de borç ertelemesi çabalarının yanında, sırasıyla 1 ve 1.5 milyar dolarlık taze para gereğine işaret etmektedirler. İthalâtın önerilen büyüme hızı hedeflerine uyumlu biçimde gerçekleşebilmesi için ise iki yıl üstüste 2 şer milyar dolarlık taze para gereği doğmaktadır. Bu durumda üç yıllık dönemin toplam finansman gereği -borç ertelemeleri yanında- 5.5 milyar doları bulacaktır. 1978 yılında ödenmesi gereken borçlar 1980 yılının ötesine ertelense bile 1979

ve 1980 yıllarında yine en az 1 er milyar dolarlık borç erteleme si ça-
bası gerekecektir.

Sonuç olarak dördüncü plân hedeflerinin gerçekleşmesi 7 mil-
yar doları borç erteleme si, 5.5 milyar doları taze para olmak üzere
toplam 12.5 milyar dolarlık olanak gerektirmektedir. Dönemin ilk iki
yılında hedeflerden özveri yapılması olasılığı halinde bile aranması
gelen yeni olanaklar 11.5 milyar dolardan aşağı düşmemektedir.
Oysa şimdiye kadar sağlanan olasıl arın toplamı 3.3 milyar borç er-
teleme si olmak üzere ancak 4 milyar doları bulabilmiştir.

Bütün bu olanakların sağlanabileceği varsayımı altında Türki-
ye'nin toplam dövizli borç yükü 1980 yılında 14.0 - 15.5 milyar doları
bulacaktır. Şu halde 1980 den öteye, kamuoyunda yoğun biçimde
tartışılan tüm akılcı önlemler yürürlüğe konabilse bile, idaresinde ve
sağlanmasında aşırı uzmanlık isteyen bir borç yükü olasılığı doğ-
maktadır. Ayrıca bu uzmanlık, inandırıcı bir geri ödeme programını
da hazırlayacaktır. Çünkü ekonomi politikası seçeneği ne olursa ol-
sun, belli bir süre hem ağır bir dış borç yükünün idaresinde ve hem
de bu ağır yüke karşın halâ yeni dış finansman sağlanmasında ba-
şarılı olmanın en önemli koşulu gerçekçi bir geri ödeme programı-
nın hazırlanmasıdır.

Gerice Yörelerde Sınai Gelişmenin Teşviki

Cev : Sedat SANATKÂR, M.Sc
İFMC Genel Sekreteri

Hindistan Deneyi

Giriş :

Hindistan'da ve diğer birçok gelişen ülkelerde tarım ile kırsal sanayi arasındaki geleneksel denge uzun süren sömürge yönetimi boyunca oldukça bozulmuştu. Bu yüzden, bu ülkelerde ekonominin dayandığı temel tarım olarak süregelmektedir. Bu ülkelerin ekonomilerinin en belirgin özellikleri ise;

- yüksek bir yıllık nüfus artış oranı ve verimli yörelerde yüksek bir nüfus yoğunluğu,
- emek-yoğun geleneksel çiftçilik tekniklerini kullanan küçük toprak sahipliği yüzdesinin yüksek oluşu,
- yetersiz ve zayıf stoklama tesisleri yüzünden yüksek oranda hasat sonrası ürün kaybı,

— sanayinin henüz gelişmemiş olması ve tarımın yeterli miktarda üretememesi nedeniyle ekonominin sağlıklı büyümesi için gerekli olan yıllık tasarruf oranının yetersizliği,

— son zamanlarda uygulamaya konulan sermaye yoğun, emek-tasarruf ettirici teknolojiler, genellikle emeğin bol, sermayenin ise kıt olması nedeniyle de alt-yapı durumunu nede sosyo-ekonomik gereksinimleri karşılayabiliyor.

— son yıllardaki kalkınma faaliyetlerinin bir neticesi olarak, zengin ile fakir arasındaki bugün varolan fark artmaya devam etmektedir.

Son dünya savaşından sonra, Hindistan ve diğer birçok ülke iktisadi kalkınma programlarında sanayiye ağırlık vermeye başladılar. Tarım ise ikinci derecede kalıyordu. Fakat, gerek tarım sektöründeki yetersiz sermaye ve gerekse düşük satın alma gücü nedeniyle imal edilen malların bu sektörde kullanılamaması, tarımsal bir toplumu sanayi toplumuna dönüştürmeyi oldukça güç kılıyordu. Bu yüzden, gelişen bir ülkenin tarım sektörünü sanayi sektörünün seviyesine yükseltmesi en önce yapması gerekendi.

Şehirsel alanlarda giderek yoğunlaşan sanayileşme kırsal ve köysel alanlardaki nüfus üzerinde çok az bir etki sağlamış ve bu alanlardaki nüfus, halen fakirlik düzeyinde ve hatta bunun altında bir yaşam sürmeye devam etmektedir. Uzun yılların deneyleri, bu tür sanayileşmenin yada teknoloji transferinin toplumun sosyal, ekonomik ve sınıai gereksinimleri ile bütünleşemediğini göstermiştir. Bu bütünleşme, ancak yeni yeteneklerin ve kaynakların bulunması ile sosyo-ekonomik gelişim içine kitlelerin büyük bir kısmını çekerek teknolojik olanaklar ve sosyal hedefler arasında yakın bir ilişki kurulmak suretiyle sağlanabilir. Gelişmiş teknoloji ithaline yoğun bir şekilde bağımlılık, sürekli bir «ikinci el» ekonomiye yol açar.

Bu yüzden, toplumda gerekli olan bu dönüşüm süreci içinde bilim adamlarına, teknoloji uzmanlarına ve diğer uzmanlara önemli görevler düşmektedir.

KARİMNAGAR PROJESİ

Karimnagar projesi, Bilimsel ve Sınai Araştırma Kurulunun ül-
kedeki diğer araştırma ve geliştirme enstitüleri ile birlikte, Hindis-
tan'ın Karimnagar bölgesinin gerice bir yöresinde kentleşme bilimi-
nin kırsal alanlara yayılarak etkilemesi yerine köysel ve kırsal alan-
ların doğrudan kalkınmalarını içeren ve plânlamaya dayanan enteg-
re bir yaklaşımla bu yörelerde özellikle bilim ve teknolojiyi kullana-
rak mevcut kaynaklardan azami yarar sağlamak için hazırlanmış bir
projedir.

A — Bölgenin Tanımı :

Karimnagar bölgesinin; yüzölçümü 11,800 km², nüfusu (1971)
1.96 milyon kişi, nüfus yoğunluğu 1 km'ye 165 kişi, kırsal ve köysel
nüfus oranı (1971) % 89,3, tarımla doğrudan meşgul olan üfus ora-
nı (1971) % 68, nüfus artış oranı (1961-1971) % 23,1, fert başına net
yerli üretim yaklaşık 450 Rs (1 ABD \$ = yaklaşık 9 Rs) ekilen arazi
oranı % 39,1, ormanlık saha oranı % 21,7, kişi başına enerji tüketimi
34 Kw/saat, okuma yazma bilmeyenler oranı % 15,31, okul sayısı
767, hastane sayısı 20, 100 km² ye düşen demiryolu uzunluğu 0,89
km, içme suyunun sağlandığı nüfus oranı % 10'dur. Bölgenin başlıca
tarımsal ürünleri arasında pirinç, mısır, buğday, şeker kamışı, pa-
muk, susam yer almaktadır. İklimin yarı kurak özelliğinden dolayı
verim düşüktür. Bir miktar demir ve kireç taşı da mevcut olmakla
beraber kömür başlıca madendir. Kurulu büyük sanayiler arasında
kömür madenleri, çimento sanayi, bir gübre tesisi ve bir termik enerji
tesisi sayılabilir. Ayrıca 700 adet küçük sınai işletme mevcut olmak-
la beraber bunların yıllık cirolarının toplamı 1 milyon doları geçmez.

B — Yaklaşımı :

Az gelişmiş bir yörenin entegre bir kalkınması sözkonusu oldu-
ğunda yapılacak her işin diğerleriyle bütünleşmesi gerekmektedir.
Esas olanda kaynakların, sosyolojik faktörlerin ve teknolojilerin bir-

birleriyle bütünleşmesidir. Bu durumda, örneğin bilim toplumla bütünleşirken yine bilim ve teknoloji tabii kaynaklar, insangücü ve yeteneklerle bütünleşecektir. Neticede, sistemin tümü, modern idari, finansman ve pazarlama metodlarıyla birlikte bir işlerlik kazanacaktır.

Proje ile ilgili plân ve programlar çok yönlü uzmanlardan oluşan bir grup tarafından hazırlandı. Planlar çeşitli alt programlarla destekleniyordu. yrica, entegre bir program, işlerlik açısından herbiri farklı faaliyetleri içeren farklı sektörlerle bölünebilir. Bu sektörlerde, örneğin arazi-su-ürün inceleme ve araştırması, toprak reformu, tarımsal uygulamalar, tarımsal ürünlerin ve yan ürünlerin işlenmesi, yollar, ev yapımı, içme suyu, çöp sorunu gibi alt yapı çalışmaları; sağlık, doğum, çocuk bakımı, beslenme, aile sağlığı, tarımsal artıklar, orman, maden, hayvan ve hayvan ürünlerine dayalı sanayiler, hava kirlenmesi, lâğım işleri, artıkların kullanımı, iş eğitiminin iş pratiği ile birleştirilerek uygulanması gibi faaliyetler yapılabilir.

Projenin uygulanmasına 1974 yılında başlandı ve uygulama bölgedeki alt-yapısının oldukça etkisi altında kaldı. Bu arada halkın doğrudan kullanımına sunulacak işlerin finansmanı yine halkın fonları ile sağlanırken sınıai, tarım ve diğer yatırım faaliyetleri için gerekli fonlar mali kurumlar ve yatırımcılar tarafından sağlandı. 1974-79 dönemini içeren mali finansman portresi yaklaşık 55 milyon dolar civarındaydı.

C — Stratejisi :

Bölgenin kaynak envanteri çeşitli disipline bilim adamlarının arazileri yerinde görerek yerel resmi ya da özel kuruluş yetkilileriyle birlikte yaptıkları incelemeler sonucu elde edilen bilgilere dayanılarak hazırlandı. Daha sonra bölgenin kalkınma olanaklarının belirlenmesi yönünde çalışmalar yapıldı. Bu olanakların seçim işleminde de aşağıdaki kriterler esas alındı. Kalkınma uğraşısı;

a) İhtiyaca dayanmalı;

b) Yerli beceriler ve kaynakların kullanımını öngörmeli,

- c) Kendi kendine istihdam için yerel yetenek kullanımı teminini mümkün kılmalı,
- d) Mevcut teknoloji içinde göze çarpan bir gelişme ile sonuçlanmalı,
- e) Sosyal adaleti sağlayacak şekilde düzenlenmeli.

D — Kalkınma Plânı :

Entegre kalkınma plânı aşağıda gösterilen sektör ve alt sektör-
lere bölünmüştür :

Tabii kaynaklar araştırması,
Tarım,
Halkın kullanımı için hizmetler :

Yollar
Ev yapımı, binalar vs.
Halk sağlığı ve beslenme

Sanayiler

Her sektör için sektörel plânların hazırlanması görevi Araştırma ve Geliştirme Enstitülerinden birine verildi. Daha sonra her enstitü diğerleriyle çalışmalarını birleştiriyordu. İhtiyaçların ve mevcut kalkınma potansiyelinin ışığı altında çeşitli sektörler için milli normlar, entegre kalkınma programları hazırlandı.

Bu programların son şekil ve onayı için karşılıklı görüşmeler çok-yönlü uzman grupları, bölgesel komitelerin temsilcileri, mali kurumlar ve devletçe düzenlendi.

E — Fon Temini ve Uygulamaya Geçiş :

Uygulamanın bölgedeki mevcut alt-yapıdan etkilendiğine değinmiştik. Uygulamanın önemli safhalarında uzmanlar için gerekli girdiler örneğin, detaylı araştırma ve dizayn çalışmaları, fizibilite ça-

lışmaları, çeşitli kampanyalar, fon temini çalışmaları, yeni teknolojilerin kullanımı için gerekli eğitim ve gösteri çalışmaları, sorunlara çözümler vs. hazırlandı. Uzman grupların, diğer temsilcilerin ve resmi idari yetkililerin vede bölgesel komitelerin temsilcilerinin bağlı bulundukları bölge seviyesinde bir birleşik uygulama komitesi kuruldu. Politikaların yönlendirilmesi ve gözden geçirilmesi için ayrıca devlet yetkililerinden oluşan bir yürütme komitesi de mevcuttu. Ayrıca, Sınai ve Bilimsel Araştırma Kurumu Karimnagar'da bağlantı ve koordinasyon çalışmaları için bir büro kurmuştu.

F — Mali Durum - zel ve Devlet Kurumlarının Rolü :

Projenin deneme çalışmalarının ilk safhasında, kalkınma faaliyetinin rasyonel bir şekilde örgütlenmeye gerek gösterdiği ve bu faaliyetin hem bilim ve teknolojinin sağladığı girdilerle hem de bölgeye tahsis edilmiş normal fonların dışında ve üstünde ilâve fonlarla desteklenmesi gerektiği dşnld. Bu yüzden, halkın doğrudan faydalanabileceği işleri içeren programlar (yollar, ev yapımı, halk sağlığı çalışmaları vs.) için ayrılan fonlar projeyi yürüten gruplarca bölgeye aktarıldı. Bölgeye yapılacak sınai yatırımların ise, bankaların oluşturduğu bir grup tarafından bu bankaların bölge kredi plnlarına, hazırlanan teknik ve ekonomik bir rapora dayanarak desteklenmesi kabul edildi. Böylece, proje, devletçe, mali kurumlarca ve diğer kesimlerce kabul edilmişti.

İlve girdiler için 1977 yılında tekrar gözden geçirilmek üzere hazırlanan toplam mali tablo aşağıdaki gibidir : (Milyon Rs olarak)

Devlet Fonları

Tabi kaynakları araştırması	0,9
Kamu hizmetleri	
Yollar	100,0
Sağlık, vs.	59,7
Konut, vs.	6,1
	166,7

Diğer Mali Kurumların Harcamaları

Tarım	216,5
Sanayi	98,8
Hizmetler ve küçük çapta işletmeler	11,8
	32,71
	493,8

G — Teşvikler :

Ülkede, bütün gerice yörelerde gelişen sanayiler için aşağıdaki teşvik tedbirleri geçerlidir :

1 — Merkezi Hükümet, kapital yatırımının % 15 oranında (bu oran maksimum 1,5 milyon Rs ile sınırlıdır) doğrudan yardım yapmaktadır.

2 — Kullanılan enerjinin % 10-12,5 oranında bir yardım, kullanılan su parasından muaflik, satın alınan hammadde, makine ve mamul mallar üzerinden ödenen satış vergisinin beş yıllık bir süre için iadesi ve yatırım yapılacak olan arazinin uzun süreli taksitle satışı ya da kiralanması.

Mali kurumlarda aşağıdaki teşvikleri sunmaktadırlar :

- a — Öncelik esasına göre yardım etmek,
- b — Ayrıcalıklı faiz oranları sunmak,
- c — Geri ödemelerde 5 yıl geri ödemesiz devre tanımak,
- d — 15-20 yıllık bir amortisman süresi tanımak,
- e — Sermayeye iştirak ve riske ortak olmak,
- f — Menkul değer ihraç edecek kuruluşlara bu menkul değerlerin satış ve taahhüt hizmetinde (underwriting) ayrıcalıklı hizmet komisyonları sunmak,

- g — Sermaye/Borç oranı 1 : 2 olarak tespit etmek.
Diğer bir anlatımla bir birim sermayeye karşılık iki birim borç vermek.
- h — Ücretsiz danışmanlık yapmak,
- ı — Teknik bakımdan yeterli yatırımcılara ve teknik bakımdan yeterli fakat iş tecrübesi olmayan elemanları çalıştıranlara özel ayrıcalıklar tanımak.

Bu teşviklerin yerel girişimcileri yatırıma itmeye ve yerel sermayenin birikimine ve aynı zamanda da gelişmiş yörelerdeki girişimcileri gerice yörelere çekebilmek için yeterli olacakları düşünülmüştür.

H — Projenin Değerlendirilmesi :

Karimnagar projesi, bilim ile toplum arasında bir bağlantı ortaya koymak, entegre bir kalkınma girişiminde bilim ve teknolojinin muhakkak kullanılmasına ilişkin bir inanç yaratmak ve halkı, toplumu sosyal adalete yönelten yaratıcı ve üretici çalışmalarla meşgul kılmak için tasarlanmıştır.

1 — Zayıf Yönleri :

a) Bilime olduğundan çok daha fazla topluma dönük bir deney olarak projenin uygulaması, sosyo-ekonomik ve politik çevre ile sınırlanmaktadır. Yeni bir çalışma olması nedeniyle örnek olarak bakılacak bir başka çalışma bulunmadığından, ilk defa bu tür bir çalışma yapmanın heyecanı içinde bazı hedefler çok yüksek tutulmuştur. Bunlar şimdi yeniden gözden geçirilmektedir.

b) Proje uygulamaya konulur konulmaz ülkenin ekonomik durumunda bir değişiklik göze çarpmaya başladı. Örneğin, kamu hizmetlerinin finansmanı için gerekli kamu fonları aniden daraldı ve bu yüzden yeniden gözden geçirilen plânlardan sadece yeni teknolojilerin denenmesi, eğitim programları harcamaları oldukça azaltılmış

işler ve tabii kaynak araştırmaları ile ilgili olanlarla çalışmalar sınırlandırıldı.

c — Mali kurumlarca verilecek olan fonların hazır olmasına karşın bölgedeki geleneksel girişimci yetersizliği ve kredi teminindeki yöntemsel gecikmeler teknoloji transfer sürecini oldukça yavaşlatmıştır.

d — Önemli alanlarda örneğin, tarım, eğitim ve sosyal bilimlerde teknolojik girdiler yetersizdir. Çeşitli sektörlerdeki bu değişik girdiler projenin plânlanması safhasında kabul edilen entegre yaklaşım yerine uygulamada sektörel bir yaklaşıma yol açmıştır.

e) Bölgede varolan monopol durumuna karşı yeni bir üretim faaliyeti içine sokulan ekonomik bakımdan geri kalmış kişilerce yönetilip kontrol edilecek kooperatif biçimi bir pazarlama teşkilâtına şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi takdirde bu kalkınma plânından en fazla yarar sağlayanlar yine refah içinde olan kişiler olacaktır.

f — Bölgedeki tabii kaynakların tüm olarak tespiti hususunda detaylı araştırmalar yapılmakla beraber insan gücünün değerlendirilmesi, mevduat yetenekler ve bunların optimal bir şekilde kullanımları hususunda gerekli girişimde bulunulmamıştır.

2 — Projenin Getirdikleri :

a — Projenin en önemli getirisi, halk ve politikacılarca büyüme ve gelişme için bilim ve teknolojinin vazgeçilmez birer unsur olduğu gerçeğinin kabulüdür. Bilim adamları da, bu arada, kendi sosyal sorumluluklarının ve bilim ve teknolojinin kullanımı ile ortaya çıkan sosyal faktörlerin katkılarının farkına varmışlar ve çok yönlü takım çalışmasının kültürünü sergilemişlerdir.

b — Karimnagar deneyi, çeşitli uygun teknolojilerin gelişmesine yol açtı. Örneğin küçük pirinç ve mısır buğdayı değirmenleri; inşaat malzemeleri, biyolojik gaz tesisleri, köy ıslahı, ev-yol yapımı, su getirme işleri ve sağlık teknolojileri gibi.

Bu teknolojilerin çeşitli etkilerini aşağıda verilen örneklerde görmek mümkündür :

1 — Köylere su getirme ve yol yapımı ile ilgili teknolojiler bütün ülkede kabul edilerek uygulanmaya başladı.

2 — Ev dizaynları ve yapım teknolojisi de bütün ülkede yaygın bir uygulama alanı buldu.

3 — Kuyu sularının klorlanarak temizlenmesi tekniği kendi kendine yayıldı.

4 — Tuğla ve diğer malzemeler gibi inşaat malzemelerinin yapımı için gerekli tesislerle biyogaz tesislerinin kurulması ile ilgili basit teknolojiler gerek bölgede gerekse bölge dışındaki birçok kişilerce kabul edilmektedir.

5 — Projede öngörülen sanayilerin kurulması ile ilgili taslakları ülkenin diğer geri kalmış bölgelerinde de uygulanmak gayesiyle incelenmektedir.

I — Gelecekteki Strateji :

Başlama noktasına gelmiş bir projede insan ve fiziksel kaynakların, teknolojik, mali ve idari girdilerin optimum kullanımını getirilerle pekiştirmek, projenin zayıf yönlerini ortadan kaldırmak ve faaliyet sahasını genişletmek için plan yapmak gereklidir. Yapılacak olan plân, insan hayatının her yönünü örneğin, doğum, çocuk ve ana sağlığı, beslenme, tahsil, yeteneklerin gelişmesi, ayrıca ziraat, hayvancılık ve yöreye uygun teknolojilerin uygulama ve geliştirilmesini içermelidir.

Bilindiği gibi varolan mali ve teknik insan gücü kaynaklarının sınırlı olduğu açıktır. Bu nedenle, programların uygulanışı bütün köylere ve kasabalara çok ince bir şekilde dağıtılamayabilir. Bununla beraber, kalkınma faaliyetlerinin çarpan etkisinin yararlarından istifade edilebilir ve stratejik olarak seçilmiş olan köylerde çalışmalar yoğunlaştırılabilir. Bu tür bir yaklaşımla ve yerel gruplara da danışılarak bölgedeki 7 alt-yörede bulunan toplam 60 köyü içeren 7 pilot bölge belirlenmiştir. Bu pilot bölgeler çevre halkı tarafından kolayca ulaşılabilen ve pazarlama ve diğer gayelerle sık sık ziyaret edilebilen yerlerdir. Sanayilerin gelişmesi için uygulanacak strateji, üretim birimlerinin, kooperatif tipi kuruluşlar aracılığı ile birbirine bağlı çok

sayıda sahiplik esasına dayanan ve özellikle ekonomik bakımdan fakir kişilerin idaresi altında kurulması desteklenmesi ve teşvik edilmelidir. Bu sistemde, çeşitli ana üretim birimleri, zirai, orman ve maden gibi hammaddelerin varolduğu yerlerde kurulacaktır. Üretim teknolojisi yerel yeteneklere ve alt-yapı tesislerine uygun olacaktır. Bu küçük üretim tesislerinden çıkan ana mallar varolan alt-yapı tesislerine göre yakın çevrede kurulmuş olan ara tesislere ikincil proses için gönderilir. Oradan da, üstün teknoloji ve yeteneklerin kullanıldığı nihai malları üreten daha büyük tesislere gönderilir. Sonuç olarak :

Bu tür alternatif teknolojik yaklaşım;

a — Köysel hammaddelere, özellikle hiç kullanılmamış olanlara ve orman artıklarına dayanan sanayilerin kurulmasına,

b — Enerji yoğun teknolojilerden ziyade enerji tasarruf ettirici teknolojilerin kullanımına,

c — Emek-yoğun ve sermaye tasarruf ettirici teknolojilere öncelik tanıyarak sermaye yoğun teknolojilerin sosyal maliyet ve fayda analizinin yapılmasına,

d — Teknolojik yaklaşımın yeniden doğuşuna,

e — Toplumun fakir tabakalarının yararına, toplumda refahın yeniden dağılımını sağlayacak alternatif teknolojileri içeren idari bir sisteme,

f — Çarpan etkisi yoluyla teknolojilerin kendi kendilerine toplumda yayılmalarına yol açar.

Dördüncü Beş Yıllık Plân Dönemine Girerken

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı

«Milli tasarrufu arttırmak, yatırımları toplum yararına, gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek üzere; Birinci Beş Yıllık (1963-1967) Kalkınma Planı hazırlanmıştır» diye sunuyor devrin Başbakanı İsmet İnönü, plana yazdığı sunuş yazısında;

15 yıllık bir plan uygulamasından sonra bugün ülkemizin içinde bulunduğu ağır ekonomik darboğazları çözmeye çalışırken Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planının Giriş'inde yer alan görüşleri Dördüncü Beş Yıllık Plan dönemine girerken hatırlatmakta yarar görüyoruz.

«Türkiye'nin toplum yapısı hızla değişmektedir. Bu değişme durmadan büyüyen meselelerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

«Büyük kitleler çok kötü şartlar içinde uygarlık araçlarından yoksun olarak yaşamaktadır...

«Nüfus artışıyla gittikçe büyüyen kitlelerin ihtiyaçlarının karşılanması ve yaşama seviyelerinin yükseltilmesi şarttır.

«Her yıl artan sayıda insan çalışacak yaşa gelerek bugün bile tamamı iş bulamayan işgücüne katılmaktadır. Bunların çalışabilecekleri yeni iş alanları yaratmak gereklidir.

«Bütün bu meselelere zamanında ve önlemleriyle oranlı çözüm yolları bulunamazsa, ilerde içinden çıkılmaz durumlarla karşılaşılacaktır.

«Türk ulusunun, insan haysiyeti ile bağdaşabilecek bir yaşama seviyesine ulaşması ve onuruna uygun şartlarda yaşaması için yüksek bir kalkınma hızı sağlanmak üzere gerekli bütün çabanın gösterilmesi zorunlu hale gelmiştir.

«Daha iyi yaşama isteği şeklinde ortaya çıkan halk bekleyişleri gelir seviyesinin yükselmesini toplum düzeninin temel şartı haline getirmiştir.

«Kabul edilen kalkınma hızının gerçekleştirilmesi ancak toplu bir çaba gösterilmesine, bazı fedakârlıklara katlanılmasına bağlıdır. Türk ulusu toplu ve disiplinli davranmak, birlikte fedakârlığa katlanmak yoluyla her zaman başarı göstermiştir. Bilinçli bir kalkınma yoluna girme ve bu yolda cesaretle yürüme çabasında öncülük etmiştir. Bu konuda tecrübesi, kurulmuş tesisleri ve hepsinden önemlisi, yeterliliklerine ve olumlu çalışma güçlerine güvenebilir, yetişmiş insanlar vardır. Bu gücü harekete geçirmek için gerekli şartları hazırlamak ve devam ettirmek üzere planlı bir çalışma düzeni içinde her türlü çabayı göstermek Türk Hükümetinin başlıca görevidir.

«Yüksek bir kalkınma hızına ulaşarak geliri arttırmak başlı başına bir amaç değildir. Asıl hedef toplum refahını ve insan mutluluğunu arttırmaktır. Artan kaynakların bu yolda kullanılması gereklidir. Bunun için «Plan Hedefleri Stratejisi»nde sosyal adaleti gerçekleştirme ilkesi benimsenmiş ve bunu sağlama yolları gösterilmiştir. «Kalkınma Planı» kalkınma yüküne katılmada ve kalkınmanın ürünlerinden faydalanmada adalete uygun bir gelir dağılımını sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Bu yolla kalkınma, demokrasi ilkelerine uygun dengeli bir toplum düzeni köurulmasına yönelecektir.»

Uluslararası Bankacılık Sisteminde Dış Kaynak ve Kredilerin Ülkeler arasında dağılımı

Tuncay ARTUN

Bankalar Yeminli Murakıbb

İncelememizin konusu uluslararası bankacılık düzeyinde «Onlar Grubu» olarak bilinen grupta yer alan 10 ülkenin bankaları ile bu grup dışında kalan İsviçre bankalarının ve Amerikan bankalarının bazı dış şubelerinin, dış kaynak ve kredilerinin 157 ülke arasında dağılımı oluşturmaktadır. Kuşkusuz söz konusu 11 ülke ile Amerikan bankalarının yalnızca Karibiyen Bölgesi ile Uzak-Doğu'daki şubelerinin mevduat ve kredileri, uluslararası bankacılık sistemindeki mevduat ve kredilerin yalnızca önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle incelememize esas bankacılık sistemi, her ne kadar Avrupa Döviz Piyasası'ndan daha geniş bir kapsamdaysa da uluslararası bankacılık sisteminin tümünü kapsamaktadır.

Ulusal para ve döviz olarak dış pozisyonlarının ülkeler arasındaki dağılımı araştırılan bankaların bulundukları ülkeler belirtildiği takdirde, sanırız araştırmanın kapsamı daha açık bir biçimde belirlenecektir.

Onlar Grubu

Belçika/Lüksemburg
Kanada
Fransa
İtalya
Japonya
Hollanda
İsveç
İngiltere
F. Almanya
İsviçre ve
A. B. D. (1)

Yukarıda belirtilen 12 ülkenin de ortak özellikleri, tümünün Dünya'nın en gelişmiş kapitalist ülkeleri olmasıdır. A. B. D. Bankacılık Sisteminin çok küçük bir kısmını kapsamakla birlikte, bu tür bir incelemenin, Dünya'daki gelişmiş-kapitalist sistemin, bankacılık aracılığıyla uluslararası kaynak-kredi akımını nasıl gerçekleştirdiğini göstereceği açıktır.

1976 yılının Eylül ayı sonu itibariyle sağlanan veriler Bank for International Settlements (Uluslararası Ödemeler Bankası) kaynaklıdır ve Bank of England'ın Mart 1977 Bülteni'nde yayımlanmıştır. Bu verilere göre, Dünya'daki 157 ülke 9 ana grupta toplanmış ve 1976 yılının Eylül ayı sonunda yaklaşık 500 milyar Amerikan Doları'na ulaşan fonların kaynak ve kredi olarak bölüşümü, gerek ana gruplar ve gerekse bu gruplarda yer alan ülkeler itibariyle gösterilmiştir. Söz konusu bölüşüm ana gruplar itibariyle şöyledir :

(1) A. B. D. Bankalarının salt Bahama, Cayman Adaları, Panama, Hong-Kong ve Singapur'daki şubeleri.

TABLO : 1

Gelişmiş Kapitalist Ülkelerin Bankalarının Sağlanan Kaynak ve Kredilerin Dağılımı

Grup	Ülke Sayısı	Milyon Dolar		
		Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
1 — Gelişmiş Kapitalist Ülkeler	12	294.353	248.658	+ 45.695
2 — Diğer Avrupa Ülkeleri	18	31.087	38.266	— 7.179
3 — Diğer gelişmiş Ülkeler	3	2.079	11.365	— 9.286
4 — Doğu Avrupa Ülkeleri	8	6.143	26.771	—20.628
5 — Karibiyen Bölgesi	15	35.044	58.125	—23.081
6 — Lâtin Amerika	19	25.279	55.225	—29.946
7 — Orta-Doğu	16	55.318	12.190	+43.128
8 — Afrika (Diğer)	41	9.100	10.530	— 1.430
9 — Asya (Diğer)	25	26.725	32.493	— 5.768
Uluslararası Kuruluşlar	—	3.195	793	+ 2.402
Diğer (Hesap-dışı)	—	11.753	5.660	+ 6.093
TOPLAM	157	500.076	500.076	—

Yukarıda verilen ve BIS verilerine dayanarak düzenlediğimiz tabloya göre, net kaynak-kredi ilişkisi gruplar arasında şu şekilde ulaşmaktadır: Toplam olarak 28 ülkenin yer aldığı «Gelişmiş Kapitalist Ülkeler» grubu ile çoğu petrol ihracatçısı «Orta Doğu Ülkeleri» grubu, piyasaya asıl olarak kaynak sağlamakta ve bu kaynaklar 129 ülkenin yer aldığı diğer gruplarca paylaşılmaktadır. Piyasaya en fazla borçlu ülkeler sırasıyla Lâtin Amerika, Karibiyen Bölgesi ve Doğu Avrupa gruplarında yer alan ülkelerdir.

Petro-dolarlar ve gelişmiş kapitalist ülkelerin fonlarıyla beslenen Piyasa'nın kaynak-kredi ilişkisi ana gruplarda yer alan ülkeler itibarıyla ve sırayla aşağıda gösterilmiştir.

1. Gelişmiş Kapitalist Ülkeler Grubu :

Grubu Ulusal para ve döviz olarak dış pozisyonları incelenen bankaların bulunduğu 12 gelişmiş-kapitalist ülke oluşturmaktadır. Bu ülkelerin Piyasa'ya sağladıkları kaynak tutarı 294,3 milyon dolar, Piyasa'dan kullandıkları kredi tutarı ise 248,6 milyar dolar olup bu tutarların Piyasa içindeki önemi sırasıyla % 58,9 ve % 49,7 dir. Özetle gelişmiş-kapitalist ülkeler, kendi bankacılık sistemlerinin oluşturduğu Piyasa'daki dış kaynak ve kredilerin yaklaşık yarısına sahiptirler. Yine bu grubun kaynak-kredi ilişkisi 45,6 milyar olumlu bakiye vermektedir.

TABLO : 2

Gruptaki Ülkeler	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	(Milyon Dolar)	
			Kaynak-Kredi İlişkisi	
Belçika — Lüksemburg	19.445	24.318	—	4.873
Kanada	12.600	9.307		3.293
Fransa	25.550	22.903		2.647
İtalya	7.948	13.906	—	5.958
Japonya	11.149	34.898	—	23.749
Hollanda	16.660	11.388		5.272
İsveç	2.266	4.660	—	2.394
İsviçre	55.787	10.119		45.668
İngiltere	69.162	56.980		12.182
A. B. D.	54.201	33.695		20.506
F. Almanya	19.585	26.484	—	6.899
TOPLAM	294.353	248.658		45.695

Tablo : 2'de yer alan İsviçre'ye ilişkin kaynak-kredi ilişkisinin verdiği 45,6 milyar dolarlık olumlu sonucunun niteliği sanırız oldukça açıktır. İsviçre bankalarındaki dış mevduatın kökenine ilişkin ön bilgiler nedeniyle bu ülke grup dışında yorumlandığında, grubun sisteme sağladığı kaynak ve sistemden sağladığı kredi tutarlarının bir-

birine eşit olduğu görülecektir ki bu da gelişmiş kapitalist ülkelerin, kendi dış fonlarını yine kendi aralarında bölüşüklerini, diğer ülkelere sonuçta öz kaynak aktarmadıklarını göstermektedir.

2. Diğer Avrupa Ülkeleri

Türkiye'nin de içinde bulunduğu 18 ülke tarafından oluşturulan bu grubun Piyasa'daki önemi, sağlanan kredi açısından % 7,6, mevduat açısından ise % 6,2 dir. Grubun kaynak-kredi ilişkisi 7,2 milyar dolar olumsuz bakiye göstermektedir. Bu tutar, grubun Piyasa'ya olan net borç tutarı olup % 15,3'ü Türkiye'ye aittir. Gerçekten Eylül 1976'da Ülkemizin, dış pozisyon olarak Piyasa'daki mevduat tutarı 405 milyon dolar (Piyasa'daki tüm mevduatın binde 1'i), Piyasa'dan sağladığı kredi tutarı ise 1,503 milyon dolar (Piyasa kredilerinin binde 3'ü) olup net kaynak-kredi ilişkimiz 1.098 milyon dolar eksi (olumsuz) bakiye vermektedir.

TABLO : 3

Gruptaki Ülkeler	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
Andorra	66	7	59
Avusturya	5.137	4.343	794
Kıbrıs	298	122	176
Danimarka	1.508	3.982	— 2.474
Finlandiya	915	3.430	— 2.515
Gibraltar	51	7	44
Yunanistan	2.988	2.893	95
İslanda	90	199	— 109
Lihtenştayn	272	439	— 167
Malta	496	4	492
Monako	30	1	29
Norveç	2.301	4.697	— 2.396
Portekiz	755	762	— 7

İ K T İ S A T

İrlanda	1.491	1.570	—	79
İspanya	6.098	6.859	—	761
Türkiye	405	1.503	—	1.098
Vatikan	112	—	—	112
Yugoslavya	1.812	2.028	—	216
Bakiye (*)	6.262	5.420	—	842
TOPLAM	31.087	38.266	—	7.179

Tablo, Piyasa'dan net kredi olarak İskandinav ülkelerinin yararlandığını göstermektedir. Nitekim kaynak-kredi ilişkisi eksi bakiye veren üç İskandinav ülkesinin (Danimarka, Norveç ve Finlandiya / toplam olarak Piyasa'dan sağladıkları kredi tutarı 7,4 milyar dolar-
dır.

3. Diğer Gelişmiş Ülkeler

BIS'in sınıflmasına göre bu grupta yer alan üç ülkenin kaynak ve kredi açısından Piyasa'daki önemi sırasıyla % 4 ve % 2,3'dür. Grubun kaynak-kredi ilişkisi 9,3 milyar eksi bakiye vermektedir.

TABLO : 4

	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı	Sistemden Sağladığı	Kaynak-Kredi
Gruptaki Ülkeler	Kaynak	Kredi	İlişkisi
Avustralya	865	2.528	— 1.663
Yeni Zelânda	266	917	— 651
Güney Afrika	590	6.476	— 5.886
Bakiye	358	1.444	— 1.086
TOPLAM	2.079	11.365	— 9.286

(*) Tahsis edilmemiş tutar.

4. Doğu Avrupa Ülkeleri

Grupa yer alan Arnavutluk ve yedi Doğu-Avrupa ülkesinin Piyasa ile ilişkileri 20,6 milyar dolar eksi bakiye vermektedir. Özetle sosyalist ülkeler 12 gelişmiş kapitalist ülkenin bankacılık sistemlerine, net olarak sözkonusu tutar kadar borçludurlar. Grubun Piyasa'daki önemi sağlanan kaynak açısından % 1,2, kredi açısından ise % 5,3'tür.

TABLO : 5

Gruptaki Ülkeler	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	(Milyon Dolar)	
			Kaynak-Kredi	İlişkisi
Arnavutluk	79	16	—	63
Bulgaristan	304	1.906	—	1.602
Çekoslovakya	318	623	—	305
D. Alman Cumhuriyeti	608	3.234	—	2.626
Macaristan	871	2.941	—	2.070
Polonya	441	4.866	—	4.425
Romanya	365	832	—	467
S. S. C. B.	2.535	9.544	—	6.959
Bakiye	572	2.809	—	2.237
TOPLAM	6.143	26.771	—	20.628

5. Karibiyen Bölgesi

Grupa yer alan 15 ülkenin Piyasa'yla olan kaynak-kredi ilişkileri, sonuçta 23 milyar dolar olumsuz bakiye vermektedir. Grubun kaynak ve kredi olarak Piyasa'daki önemi sırasıyla % 7 ve % 11,6'dır.

TABLO : 6

Gruptaki Ülkeler	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
Bahama	15.660	33.033	— 17.373
Barbados	31	231	— 200
Bermuda	2.837	757	2.080
Cayman Adaları	4.153	4.970	— 817
Küba	123	980	— 857
Dominik	6	137	— 131
Haiti	11	8	3
Jamaika	64	398	— 334
Hollanda Antilleri	1.447	1.370	77
Panama	5.027	7.151	— 2.124
Panama (Kanal Bölgesi)	6	6	—
Trinidad ve Tobago	398	16	382
Virgin Adaları (A. B. D.)	—	100	— 100
Batı Indie (Fransa)	22	—	22
Batı Indie (İngiltere)	413	380	33
Bakiye	4.846	8.588	— 3.742
TOPLAM	35.044	58.125	— 23.081

6. Lâtin Amerika

Gelişmiş kapitalist ülkelerin bankacılık sistemlerine ilişkin dış kaynak ve kredilerin bölgeler arası dağılımını içeren Tablo : 1'den de görüleceği gibi dış pozisyonları incelenen Piyasa'ya, en fazla borcu bulunan bölge Lâtin Amerika'dır. 1976 yılının dokuzuncu ayı sonunda sözkonusu borç tutarı yaklaşık 30 milyar dolardır. Bu tutarın da yaklaşık yarısı, 1977 yılı sonunda toplam ulusal dış borcu 30 milyar dolara yaklaşan Brezilya'ya aittir. Lâtin Amerika bölgesinin kaynak ve kredi olarak Piyasa'daki önemi ise % 5 ve % 11 olarak sajtanmıştır.

TABLO : 7

	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı	Sistemden Sağladığı	Kaynak-Kredi
Gruptaki Ülkeler	Kaynak	Kredi	İlişkisi
Arjantin	2.299	2.873	— 574
Belize	33	7	26
Bolivya	119	257	— 138
Brezilya	4.466	18.446	— 13.980
Şili	642	963	— 321
Kolimbiya	790	1.481	— 691
Kosta Rika	58	227	— 169
Ekvator	225	387	— 162
El Salvador	93	131	— 38
Guatemala	60	128	— 68
Guyana	38	33	5
Honduras	72	112	— 40
Meksika	3.461	16.762	— 13.300
Nigaragua	64	308	344
Paraguay	123	28	95
Peru	377	2.656	— 2.279
Surinom	143	22	121
Uruguay	525	160	365
Venezuela	6.669	4.119	— 2.550
Bakiye	5.022	6.125	— 1.103
TOPLAM	25.279	55.225	29.946

Lâtin Amerika bölgesindeki 19 ülkeden 13'ü Piyasa'ya borçlu olup yalnızca petrol ihracatçısı Venezuela sisteme 2,5 milyar dolar gibi önemli bir kaynak sağlamaktadır. Bölgeye ait 30 milyar dolar kredi ise asıl olarak Brezilya (14 milyar dolar), Meksika (13 milyar dolar) ve Peru (2 milyar dolar) tarafından paylaşılmıştır.

7. Orta Doğu

Uluslararası bankacılık sisteminin en önemli bölümünü oluşturan, dış pozisyonlarını incelediğimiz Piyasa'ya net kaynak olarak en fazla fon sağlayan bölge Orta Doğu'dur. Orta-Doğu'nun bu özelliği tümüyle petrol ihracatı sayesinde sağlanan gelirlerden ileri gelmektedir. Bölgenin Piyasaya aktardığı kaynak tutarı Eylül 1976'da 43 milyar dolar olup bu tutarın 32 milyar dolarlık kısmı petrol ihracatçısı 9 ülkeye aittir. Bir Orta-Doğu ülkesi olmakla birlikte Libya'da BIS'in istatistiklerine göre bu grupta yer almıştır. Bölgenin kaynak olarak Piyasa'daki öneminin % 11 olmasına karşılık kullanılan kredi olarak önemi yalnızca % 2,4'dür.

Bölgede yer alan ülkelerin Piyasa'yla olan kaynak ve kredi ilişkileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 8

Gruptaki Ülkeler	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
Petrol İhracatçısı Orta-Doğu Ülkeleri :			
— Kuveyt, Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri	28.854	1.619	27.235
— Bahreyn, İran, Irak, Libya, Umman	9.921	5.113	4.808
Diğer Orta-Doğu Ülkeleri :			
— Mısır	1.939	1.041	898
— İsrail	2.634	2.016	618
— Ürdün	438	61	377
— Lübnan	2.620	371	2.249
— Suriye	560	67	493
— Yemen	517	9	508
— Yemen Demokratik Cum.	184	11	173
Bakiye	7.651	1.882	5.769
TOPLAM	55.318	12.190	43.128

Orta-Doğu bölgesinin önemli bir özelliği de grupta yer alan petrol ihrac etmeyenler dahil tüm ülkelerin, sonuçta Piyasa'ya borçlu olmamaları, tersine alacaklı olmalarıdır.

8. Afrika

Afrika'daki 41 ülkenin mevduat ve kredi olarak Piyasa'daki önemleri sırasıyla % 1,8 ve % 2,1'dir. Bu grup sonuçta Piyasa'ya yalnızca 1,4 milyar dolar borçlu olup ülkeler itibariyle Piyasa ilişkileri aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 9

Gruptaki Ülkeler	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
Cezayir	1.977	1.697	280
Angola	61	20	41
Benin	34	1	33
Botswana - Lesotha	10	36	— 26
Burundi	18	2	16
Kameron	61	57	4
Kanarya Adaları	1	9	— 8
Merkezi Afrika Cum.	15	26	— 11
Chad	16	5	11
Kongo	60	38	22
Etiyopya	316	—	316
Afars ve Issas (Fr.)	38	3	35
Gabon	93	217	— 124
Gana	86	41	45
Gine	14	34	— 20
Ivory Coast	313	325	— 13
Kenya	471	84	387
Liberya	1.148	4.041	— 2.893
Malagary	72	1	71
Malavi	35	48	— 13
Mali	16	1	15

İ K T İ S A T

Moritanya	82	8	74
Mauritius	33	4	29
Fas	844	333	511
Mozambik	86	4	82
Namibia	14	21	— 7
Niger	36	5	31
Nijerya	467	216	251
Rodezya	34	32	2
Rwarda	41	1	40
Senegal	91	73	18
Sierra Leone	44	14	30
Someli	75	6	69
Sudan	131	285	— 154
Tanzanya	134	6	128
Togo	33	16	17
Tunus	351	65	286
Uganda	43	35	8
Yukarı Volta	7	—	7
Zaire	377	771	— 394
Zambia	147	350	203
Bakiye	1.175	1.598	— 423
TOPLAM	9.100	10.530	— 1.430

9. Asya

Bölgedeki 25 ülkenin Piyasa'daki önemi mevduat açısından % 5,3, kredi açısından ise % 6,5'dir. Toplam Kaynak-kredi ilişkisi sonunda Asya ülkeleri Piyasa'ya 5,7 milyar dolar borçludur. Bu ülkelerin Piyasa ile ilişkileri aşağıdaki Tablo : 10'da gösterilmiştir.

TABLO : 10

Gruptaki Ülkeler	(Milyon Dolar)		
	Sisteme Sağladığı Kaynak	Sistemden Sağladığı Kredi	Kaynak-Kredi İlişkisi
Afganistan	62	20	42
Bengladeş	103	3	100

D E R G İ S İ

Brunei	846	20	826
Burma	34	14	20
Kamboçya	41	7	34
Çin	812	442	370
Fiji	29	31	— 2
Polinezya (Fr.)	16	5	11
Hong Kong	5.620	6.829	— 1.209
Hindistan	962	432	530
Endonezya	792	3.332	— 2.540
Malaysia	1.157	980	267
Nepal	35	1	34
Yeni Hebrides	30	101	— 71
Kuzey Kore	148	397	249
Pakistan	527	139	388
Yeni Gine	63	33	30
Filipinler	1.824	2.509	685
Sikkim/Butan	29	12	17
Singapur	6.283	8.112	— 1.829
Güney Kore	1.795	3.694	— 1.899
Sri-Lanka	35	3	32
Taiwan	2.221	2.500	— 279
Tayland	1.156	1.367	— 211
Vietnam	169	41	128
Bakiye	1.536	1.559	377
TOPLAM	26.725	32.493	— 5.768

Yukarıda belirtilen gruplarda yer alan ülkelerin dışında, IMF ve IBRD (Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası) gibi uluslararası mali kuruluşların da Piyasa'yla fon ilişkileri bulunmaktadır. Bu kuruluşların, 1976 yılının Eylül ayında Piyasa'dan 2,4 milyar dolar alacakları bulunmaktadır.

Bankacılığımızda Gerçekleştirilmesi Faydalı Bazı Değişiklikler

M. Sedat PİROĞLU
TOE Finansman Müdürü

Firmaların banka kredilerinden yararlanmaları artık gelenek haline gelmiş bazı esasların uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bunların bir kısmı yasal zorunluluklardır. Bir kısmı ise bankacılığın doğal gerekleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat zaman içinde hızla gelişen bankacılıkta bu zorunlulukların güçlük halini alması önlenmeli, uygulanması faydalı hale getirilmelidir. Her iş kolunun kendine özgü bir teknolojisi vardır ve uygulanmaları bu teknoloji ile uyum halinde olduğu sürece işkolu modern ilkelere kavuşmuş olur. Bankacılığın da kendine özgü teknolojisi vardır ve bu teknoloji ülkelerin sosyal ve ekonomik yapılarındaki gelişme sürecine uygun bir değişim kazanmalıdır.

Konu ülkemiz açısından ele alındığında bankacılığın büyük aşamalar içinde bulunduğu rahatlıkla görülebilir. Geniş bir şube açım

yarışı yanında yurt dışı temsilcilikler açma, elektronik hesap merkezleri kurma yolları ile modern pazarlama yöntemlerine uymaya gayret eden ülkemiz bankacılığı, özellikle orta vâdeli kredilerle de ülke kalkınmasına büyük katkılarda bulunmaktadır. Fakat Ekonomiye yön veren bankacılığımız yasal olan veya olmayan bazı uygulamalarda âdeta gelişim ve değişimi unutmuş görünmektedir. Bu yazımızda güncel koşullara kolaylıkla uyarlanabilecek bazı uygulama değişimleri ele alınmıştır.

1. Kredi Alandan Hesap Durumu İstenmesi

7129 sayılı Bankalar Kanununun 46. maddesine göre bankalar 3.500 TL. üzerinde açacakları krediler ve kefaletler veya teminatlar için müşterilerinden hesap durumu alma zorunluğundadırlar. Kredi verecek bankanın istek sahibinin mali durumunu öğrenebilmesi için borçlanacakların hesap durumlarını incelemeleri gerektiği fikri bu hükmün konmasının temel nedenidir.

Firmaların verecekleri hesap durumları örnekleri T. Bankalar Birliğince saptanmıştır. Yeni kredi alacak firmalar hesap durumlarını üç yıllık hazırlama zorunluğundadırlar. Kredilerin devam süresince bu hesap durumlarının her hesap yıl sonu itibariyle alınmasına devam edilir. Müşteri-Banka ilişkisi eski dahi olsa orta vâdeli kredi girişimlerinde hesap durumu gene üç yıllık olarak alınır.

Hesap durumları taşıdıkları bilgiler yönünden bilânço mahiyetinde olup, geniş şekilde açıklayıcı blgilere de gereksinme göstermektedir. Bu belgeler bütün faydalarına karşın ancak muntazam defter tutan ve sağlıklı bilgi verme alışkanlığı olan firmalarca gerçek anlamda hazırlanmaktadır.

Hesap durumu için saptanan 3.500.— TL. lık sınır da günün gerçekleri karşısında memur iskontosu limiti halini almıştır. Taksitle mal satan kuruluşlar bu limitin çok üzerinde alıcıya kredi açarken gerçek kredi kuruluşları olan bankalar özellikle tüketici ve mesleki kredilerde hesap durumu engelini aşmamaya özen göstermektedir.

Hesap durumlarında özellikle ek bilgiler bölümünde bazı değişiklikler ve düzenlemeler yapılması, 3.500.— TL. lık limitin de yükseltilmesi uygun olacaktır. Örneğin, bu limit 15.000.— TL. olabilir.

2. Kredi Haddinin Bankanın Ödenmiş Sermaye ve Yedek Akçeleri Toplamının (% 10) nunu Aşması Halinde İstenecek Belgeler

Bankalar Kanunu kredilerin belirli firmalar üzerinde toplanmasını önlemek, geniş bir iş alanının kredilerden faydalanmasını gerçekleştirmek gayesiyle kredi işlemlerinde bazı kısıtlayıcı hükümler koymuştur. Kanunun 38. maddesine göre bir banka, hakiki veya hükmi bir şahsa doğrudan doğruya ve dolaylı olarak kendisinin ödenmiş veya Türkiye'ye fiilen tahsis olunmuş sermayesi ile yedek akçeleri toplamının % 10'undan fazla kredi veremez, kefaletlerini kabul edemez veya tahvillerini satın alamaz.

% 10'luk bu kısıtlayıcı oran belirli iş kollarında artırabilmektedir. Buna göre sanayi, maden, enerji, bayındırlık hizmetleri, nakliyat ve ihracat işlerinde kullanılmak üzere açılan ve fiilen bu işlerde kullanıldığı kanıtlanan kredilerde, kredi sınırının % 25'e yükseltilmesi mümkündür.

Bankalar % 10 had dahilinde açtıkları kredilerde, bu haddi % 25'e çıkarmadan evvel talepte bulunan firmalardan,

a. Sanayi, maden, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleriyle fiilen meşgul bulundukları hakkında kayıtlı bulundukları Ticaret Sicili Memurluğundan alacakları bir belgeyi;

b. Bnk. K. nun 46. maddesi hükmüne göre tanzim edilmiş en son hesap vaziyetlerini;

c. Bankadan evvelce % 10 had dahilinde almış bulundukları kredileri kendi işlerinde ve nerelerde kullandıklarını dökümleriyle gösteren, kayıtlı bulundukları odalarca tasdikli bir cetveli;

d. Yeniden ve % 10 had üstünde olarak talep ettikleri krediyi hangi gaye için kullanacaklarına dair bir beyannameyi;

e. Kredinin % 10 had üstüne çıkması halinde, ençok % 25 hadde kadar olmak üzere, ilâve kredinin şirketin ihtiyacı için kullanılacağı, (d) bendindeki beyannameye belirtilen mevzu dışında ve özellikle 3'ncü şahısların finansmanı için kulanılmıyacağı hususunda bir taahhünameyi;

f. Yıl sonu durumunu gösterir hesap vaziyetinden ayrı olarak her üç ayda bir hesap vaziyetini alma zorunluluğundadır.

Belirli iş kollarında kredi haddini % 10 dan % 25'e yükseltme durumunda istenen belgelerin bir bölümü bugün için faydalılığını yitirmiş, ancak kanunun ceza hükümlerine sığınmış uygulama zorluklarıdır.

Ülkemizde, verilen kredilerin verilış gayesine uygun kullanılıp kullanılmadığını denetleme sistemi geliştirilmemiştir. Yalnız sanayi bankaları kredilerinde, mesken kredilerinde ve Halk Bankasının teçhizat kredilerinde bu denetlemeyi görme olasılığı vardır. Bu madde ile kredileri denetleme görevi veilmiş olan Odalar bu olanaktan yoksundur. Bankalar ancak kredilerin geri dönüşünü güvence altına alacak ve firma çapında mali değerlenmeler yapacak bir örgütlenme durumundadırlar.

Aynı firma bünyesinde birden fazla kuruluşun olması, çeşitli bankalarla kredi ilişkisinde bulunulması yeni alınan kredinin gayesini belirten taahhünameyi etkisiz bırakmaktadır.

Kredi haddinin % 25'e çıkarılmasına olanak veren işkolları uzun vâdeli kredi kullanma durumundadır. Üçer aylık devrelerde firma bünyesinde büyük değişiklikler olağan değildir. Ayrıca bir yıl önceki hesap durumunu kesin hale getirip hesaplarını düzenliyen sermaye şirketlerinin Mart, Haziran devreleri hesap durumlarını hazırlama olasılığı da çok zordur. Firmaların çalışma sonuçlarını gösteren kâr-zarar durumları bu ilk devrelerde, özellikle değişmez giderler nedeniyle zararlı veya çok az kârlı görünecektir. Kaldı ki ülkemizde kat'i bilânçolar yıl sonları itibarıyla hazırlanmaktadır. Bu durumda ara devrelerdeki hesap durumları yanıltıcı değerlemelere yol açacak formalite uygulamalarından öteye geçemeyecektir. Bütün sanayileşme gayretlerine karşın ülkemiz tarımsal bünyelidir ve daha uzun süre bu bünyesel durumu devam edecektir. Örneğin tarım ürünleri ihraç eden bir kuruluşun veya kuruluş safhasındaki sanayi şirketlerinin, 5 yıl vâdeli bir orta vâdeli kredinin gayesi ve sonuç alma süresi belirgin iken üçer aylık hesap durumları kredi verene ne gibi faydalar sağlayacaktır.

Faydalılığı elde etmek için yukarıda (c) fıkrasındaki dökümlerin, (e) fıkrasındaki beyanın, (f) fıkrasındaki 3'er aylık hesap duru-

munun alınması vazgeçilecek uygulamalardır. Bunların yerine, örneğin yatırımların gelişimlerini, ihracat bağlantılarını veya bayındırlıkta taahhüt anlaşmalarını ve gelişmelerini gösteren daha faydalı bilgilerin alınması gibi uygulamalara yer verilebilir.

3. Kredi Açma Yetkileri

Bankalar Kanunu 44. maddesinde bankalarca hakiki ve hükmi bir şahsa verilecek kredilerin limitlerinde yetki sınırlamasına gitmiştir. Buna göre,

— 150.000.— TL. na kadar krediler kendilerine Genel Müdürlüklerce verilecek yetkilere istinaden Şube Müdürlerince,

— 150.000.— TL. dan fazla ve 750.000.— TL. dan az olan krediler, İdare Komitesinin kararı ile,

— 750.000.— TL. nı aşan krediler İdare Meclisinin kararı ile açılabilir.

Belirtilen genel limitler içinde kredi türlerine göre bölüşüm, ihtiyaca göre bu kredi türleri arasında değişiklik yapılması kredi açma yetkisi tanınan mercilere ait bulunmaktadır. Bazı bankalar bu katı sınırlamaya esneklik verebilmek gayesiyle kredi türlerini kendi aralarında gruplandırma yoluna gitmişlerdir. Örneğin, maddi teminatlı krediler (A) grubu adı altında birleştirilmiş, diğer krediler (B) grubu kredi olarak adlandırılmıştır. Böylece, kredilerdeki en ufak değişiklikte dahi İdare Komitesine veya İdare Meclisine gitme zorunluğu bir ölçüde hafifletilmiş olmaktadır.

45. maddede ise açık krediler için daha dar bir yetki alanı bırakılmıştır. Tek imzalı teminat mektupları ve kefaletler de bu limite dahildir. Açık kredilerden;

1. 25 bin liraya kadar olanları Genel Müdürlükçe re'sen,
2. 25 bin liradan fazla ve 50 bin liradan az olanları İdare Komitesi kararı ile,
3. 50 bin liradan fazla olanları İdare Meclisi kararı ile, açılır.

Bankalar Kanunu bütün hükümleriyle 2. 10. 1958 tarihinde mer'iyete gimiş bulunmaktadır. Mer'iyet tarihinde yukarda işaret edilen yetki limitleri yeterli olabilirdi. Fakat, gerek paranın satın alma gücündeki değişim, gerekse iş hacmindeki büyüme ve gelişme, kanunda yer alan bu limitlerin faydalılığını en düşük seviyeye indirmiş, hemen bütün kredileri otorize kredi haline getirmiştir.

Buna göre adeta şube yöneticilerinin kredi değerlemesi ve karar verme yetkileri kaldırılmış, bu elemanlar yalnız genel Müdürlüklerce verilen kararların uygulayıcısı haline gelmiştir. Buna karşın hızla artan şubelerin kredi gereksinmelerini karşılamak için şube örgütleri yanında, çok geniş bünyeli ve masraflı Genel Müdürlük örgütleri oluşturulmuştur. Bu gelişimi bankaların Genel Müdürlük hizmet binalarının büyüklüklerinden, devamlı yer ve kaliteli eleman sıkıntısı çekmelerinden de rahatlıkla görmek mümkündür.

Belirtilen ve aşırı merkezîyetçiliğe yol açan böyle bir gelişme kredi maliyetlerini artırırken şubelerde, yetişmiş insan gücü israfına ve zaman kaybına yol açmakta, iş âleminin ve bankaların şiddetli arzusuna rağmen işlerin zamanında ve sür'atle sonuçlanmasını engellemektedir.

a. Genel Kredi Limitleri,

aa. Genel Müdürlüklerce verilecek yetkilere istinaden şube müdürlüklerince açılacak kredilerin üst sınırı 150.000.— TL. dan 500.000.— TL. na,

bb. İdare Komitesince açılacak kredilerin üst sınırı 750.000.— TL. dan 2.500.000.— TL. na yükseltilebilir.

b. Açık Kredi Limitleri

aa. Genel Müdürlüklerce açılacak açık kredilerin üst sınırı 50.000.— TL. dan 200.000.— TL. na,

bb. İdare Komitesince açılacak açık kredilerin üst sınırı 50.000.— TL. dan 500.000.— TL. na yükseltilebilir.

c. Kredi Türleri Arasında Değişim

Maddi teminatlı kredilerin kendi aralarında değişme durumları genişletilebilir, tek imzalı teminat mektupları akreditif kredisine kay-

dırılabilir, ithal teminatları kredileri akreditif finansmanında kullanılabilir.

4. Kredi Sözleşmeleri

Ülkemiz bankacılığında bankalar arasındaki en farklı uygulama kredi sözleşmelerinin tanziminde karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde,

- a. Bütün kredileri kapsıyan tek bir sözleşme,
- b. Her kredi türü için ayrı sözleşme,
- c. Her kredi türü ve özellikle açılan her ithalât akreditifi veya

DÇM için ayrı sözleşme,

yapılabilmektedir. Her sözleşme de ayrı damga puluna gereksinme göstermektedir.

Bankacılık işlemleri belirgin, uygulanacak yasal hükümler ve töreler bütün bankalar için aynı olduğu halde sözleşmedeki bu farklı uygulamanın nedeni belirgin değildir.

Ayrıca firmaların yetkilileri T. Ticaret Sicil Gazetesinde tescil ve ilân olunmuş, imza örnekleri Noterlikçe tasdik edilmiş olduğu halde bazı bankalar her kredi sözleşmesinin Noterlikçe tasdikini talep edebilmektedir.

Bankacılık giderlerini düşürmek, formaliteleri azaltmak için bankalarımızın bütün kredileri kapsıyacak yeknesak bir sözleşme yöntemini benimsemeleri, her sözleşmenin Noter tasdikinden geçirilmesinden vazgeçmeleri en uygun yol olacaktır. Hesap durumları tipi, kira sözleşmeleri veya sigorta sözleşmelerinde olduğu gibi bankacılıkla ilgili yasal organların bankalarla birlikte hazırlıyacakları tek tip bir sözleşme de ülke çapında uygulanabilir. Her halde müşteri yönünden en uygun yol da budur.

5. Orta Vâdeli Kredilerde Proje ve Kredi Değerlemesi

Orta vâdeli krediler gelişme sürecindeki ülkemizde finansal gereksinimlerin karşılanması konusunda büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Fakat yatırımcı kuruluşların bu krediyi kullanabilir hale gelmeleri için pek çok engeli başarı ile aşmaları gerekmektedir. Halbuki hızlı bir kalkınma sürecinde bulunan Türkiye'nin yatırıma yönelik çalışmalarında zamanı iyi kullanmasına, olanakların elverdiği en

kısa sürede devamlı üretime geçmesine büyük gereksinme ve zorunluluk vardır.

Burada yatırımı geciktirici, bir noktada yatırımcıya biktirici uygulamalardan proje ve kredi değerlemesi bölümüne kısaca değinilmiştir. Şirket kuruluşu, sermaye artırımı, tahvil ihracı, fizibilite raporu hazırlanması ayrı ayrı ele alınacak konulardır.

Genel yapısı ile orta vâdeli krediler bir teşvik belgesine gereksinme göstermektedir. Yatırımın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca yapılabilirlik kazanması bu konuda ilk adım olmaktadır. Konu her yönü ile Bakanlık bünyesinde incelenmektedir.

Kredilendirmede aynı proje ikinci defa finansör bankaca incelemeye alınmaktadır. Ülkemizin yeterli insan gücüne büyük gereksinme duyduğu günümüzde her banka kendi bünyesinde mali tahlil grupları kurma zorunluğunda bırakılmıştır. Aynı uzman kişilerin arka arkaya farklı işkollarına ait yatırımları değerlendirme zorunluğunda olmaları zamanı uzatırken faydayı azaltmaktadır. Örneğin aynı uzman hem otomotiv, hem dokuma, hem de meşrubat kolundaki yatırımları tahlil etmekte, rapor verebilmektedir. Bazen aynı yatırım önce yatırım kredisi için, sonra işletme kredisi için ayrı zamanlarda aynı banka elemanlarınca tekrar inceleme konusu yapılabilmektedir.

Merkez Bankası reeskont kredisine gelindiğinde bu defa adı geçen bankanın elemanlarınca proje ve kredi değerlemesi yapılmaktadır.

Ülkenin elindeki her tür kıt kaynakların ve zamanın iyi ve verimli kullanılabilmesi, yatırımların kısa sürede üretime geçirilebilmesi için zaman yitiren bu tekrarlardan kaçınılması faydalı olacaktır. Örneğin, proje ve kredi değerlemesi için bazı kuruluşlar tam yetkili olmalı, yasal yetkiler verilen bu kuruluşlarca onaylanan projeler yapılabilirlik ve kredi kullanabilme açılarından tekrar incelemeye alınmamalıdır.

Yukarıda belirtilen konuları bazıları yasal değişikliklere gereksinme göstermektedir. Bazıları ise bankaların kendi bünyelerinde çözümlenebilecektir. Konu tüm olarak ele alındığında bankalarımızla beraber T. C. Merkez Bankası ve T. Bankalar Birliğinin müşterek çalışmaları kısa sürede olumlu sonuçlar yaratabilecektir.

«Banka Mevduatına 0/0 30 Net Kar Verilir»

Faik Y. BAŞBUĞ

Girişim olarak geçtiğimiz ayların flaş haberi olan ama sonuçları itibariyle tüm gelecek yaşamın en güncel ve somut sonuçlu konusunu oluşturacak olan para piyasasını yeniden düzenleyici önlemler, kısa geçmişteki tartışmalarına bakılırsa her türlü ekonomik ya da sosyal gelişmenin özü olarak nitelendirilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülke süreci içindeki Türkiye’de, ekonomik dengesizliklerin ve buna bağlı sosyal adaletsizliklerin iyiye gitmekten çok uzak tamamen yıkıcı şekilde damgasını vurduğu koskoca bir dönemden sonra iyiye gidiş için yeni bir başlangıç noktası aranırken hep bu kavramdan hareketle sorunlara yaklaşılmaya çalışılıyor. Tam anlamıyla bağıntılı bir arz-talep dengesi yanında, bu dengenin kurulmasında temel öge olarak düşünülen klasik miktar teorisi ve buna bağlı mali araçların (faiz ve vergi) üretim ve sonuç hesaplarını uyum haline getireceği bir sihirli mekanizmanın, fikri düzeyde güvenilir, netice alıcı düzeyde ise aceleci deneyimleri yapılmaktadır her gün.

Uzun dönemli güvenilir ve Türkiye’yi gerçekten kalkınma yolunda başarılı noktaya vardırabilecek düzen, bu kısa dönemli deneylerin başarı derecesine göre kurumsallaşarak bugünkü sabırsızlıkları sü-

kuna vardıracak. Ya da daha da endişeli bir sabırsızlığa itecek. Ama varılacak noktanın ulusal ve uluslararası arenada daha saygın bir görünüşle somutlaşması, politik yaşantısı çok çalkantılı geçen ve ilk kez değişik siyasal düşünceyle sorunlarına yaklaşmaya çalışılan Türkiye'nin yeni dönem sahiplerinin girişimlerinin sabır ve yardımla desteklenmesine bağlı gözükmeştir. Ve devlet yönetiminin sadece iktidarların değil, tabandan tavana tüm fertlerin önemli görevler üstlendiği kompleks bir idare sistemi olduğuna inanmanın derecesine dayalıdır. Örneğin tüm idari tasarruflar yanında çıkacak tüm yasal normların öz bir objektiflikle değerlendirilip inançla savunulmasına ve sonunda bulunulan hukuk devleti esaslarına tam bir bilinçle bağlı olunulmasına açıktır. Bu yardımlaşmanın sorumluluğu ise herkesin omuzlarına yüklenmektedir.

Para Piyasasındaki Gelişmeler :

Şimdi iktidar, bütün alanları ve araçlarını gözden geçirerek ak sayan yerlerin tamiriyle ilgili gereçleri sistem içine sokmaya çalışmaktadır. Bunlardan en önemli birisi de yıllardan beri olageleneğinin çok değiştiği bir faiz kararını bir Nisan'dan itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe koymasındır. Şimdi üzerinde durulması gereken budur, ve ekonominin mevcut kurumlarıyla değerlendiriminden hareketle bu yeni oranların değerlendirmeni yapma yerine, salt şekilsel görünümünden hareketle, daha bugünden ulaştığı uygulama boyutlarına dikkat çekmek, sanıyoruz, yukarıda değindiğimiz dayanışma ve görev bilincinin gerçekleşim düzeyi açısından ilginç bir gösterge olacaktır.

Bilindiği gibi, 1978 Mart başlarında alınan kararlar Bankaların vadeli tasarruf mevduatına vereceği faiz, brüt % 20-22 dolaylarında saptanarak (yurt dışında çalışan işçi hesaplarına % 27) daha önce % 9-11 dolaylarında olan oranın çok üstünde bir düzeye ulaştırılmıştır. Özünde yatan neden enflasyonist baskı karşısında tasarruf sahiplerinin birikintilerinin tamamlıklarını koruması olabileceği gibi, yüksek düzeyli oranlar karşısında bu kişilerin daha da teşvik edilerek yeni birikintilere özendirilmeleri, ya da kredi faizleriyle birlikte değerlendirilmeleri halinde piyasadaki önemli bir kısım fonların çekilmesinin amaçlanması olabilecek böyle bir girişimin, şekilsel uy-

gulanabilirliliği ve mevcut hukuk düzeni karşısındaki görünümü son derece ilginçtir.

Özetle Belirtmek gerekirse, faiz oranlarının düzenlenmesine ilişkin yetki, gücünü, T. C. Merkez Bankası Kanunun 4. ve 40. Bankalar Kanunun 30. maddeleri ve bir bütün olarak ta 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanunundan (ÖPVIK) almaktadır. Diğer bir deyişle para ticaretinden gelir elde etme serbest bırakılmamış, aksine davranışlar çeşitli para ve hapis cezalarını öngörür şekilde «tefecilik» tanımı altında birleştirilerek değişik açılardan düzenlenim konusu yapılmıştır. Kapsamı ve tanımı en iyi şekilde ÖPVIK'in 14 maddesinde yapılan yasa dışı para ticareti konusu şöyle şekillendirilmiştir :

«1. maddeye göre izin almaya mecbur olan şahıslardan bu mecburiyete uymayanlara, 9. uncu madde hükümlerine göre Bakanlar Kurulunca ittihaz edilecek kararlara aykırı hareket eyleyenlere... tefeci denir».

Açıktır ki, sadece saptanan oranlara uymak değil, daha başlangıçta bu tür işleri uğraşı alanı seçmek için özel izin mekanizması geçkilidir. Aksi takdirde bu kişiler 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve sağladıkları çıkarın 5 misli para cezasıyla karşı karşıyadırlar.

Meşru Tefecilik :

Yasal görünüm bu şekilde somutlaşırken uygulamanın kazandığı boyutlar gerçekten son derece ilginçtir. Hemen belirtelim para piyasası esasen geçmişten kaynaklanan ama yeni yüksek gelirli oranlar karşısında daha da körüklenen ağırlıklı bir tefeci piyasası haline gelmiştir.

Hem de tefeciliği meşru imiş gibi gösteren hatta bankaları da birer yasal tefeci kurumu, haline getiren bir piyasa. Oysa ne meşru tefecilik diye bir müessese ne de böyle bir müesseseyi tanımlayan bir hüküm, değindiğimiz gibi Türk hukuk sisteminde mevcut değildir.

Yukarıda kullandığımız «Banka Mevduatına % 30 net kâr verilir» şeklindeki başlık bir gazete ilânından alınmıştır. Hergün değişik ya da aynı şekilde olan örneklerine rastlamak olanak içidir. İlân yukarıda değinilen ve tanımı henüz yapılmamış bulunan «meşru tefe-

ciliğin» açık bir kanıtsal belgesidir. Ancak aynı zamanda da para piyasasına açıkça kuramlarını sunan tefeciliğe ve onun belgesi şeklinde olan bu tür ilânlara karşı devletin neler yaptığı sorusunun kuşku doğurucu ayrı bir yanıt belgesidir.

Tekrar ilâna dönersek bugün örneğin 4 yıl vadeli olarak açılmış bir tasarruf hesabıyla ilgili olarak mevduat sahibinin elde edebileceği azami faiz geliri % 17,6 dır (% 20 gelir vergisi stopajı).

Gazete sütunlarına yansıyan ilânda ise vadedilen gelir % 27-30 gibi yasal oranın % 10-13 üzerinde bir rakamdır. Asıl ilginç yanı, ilânda bu faiz banka mevduatına sağlanır denmiştir. Yani tasarruf sahibi bir bankaya parasını yatıracaktır. Banka ilk bakışta bu hesaba yasal yollardan uygulanması olanak içi faizi uygulayacak ve bu fonları da aynı zamanda kredi müşterilerine sunacaktır. Ama hangi kredi müşterisine, ilânı gazete sütunlarına yansıyan ve % 30 faizi vadedip bu fonları kullanacak olan kredi müşterisine. Diğer bir deyişle, fonların girişi ve çıkışı arasında direk bir görünmez bağlantı kurulacak ve bu arada da bankaların yasal sınırlar içinde verebileceği brüt % 20-22, net % 17,6 faizle ilanda vadedilen % 27-30 arasındaki net faizi bizzat kredi müşterisi banka kayıtlarına intikal ettirmeden ödeyecektir. Böylece banka tefeci piyasasının kurnaz bir örgütleyicisi, fonu kullananlar da piyasanın meşru aktif tefeci öğeleri olarak artan tefecilik tanımı ve müeyyidesi ile karşılaşmadan yaşamlarını sürdüreceklerdir.

Konunun diğer bir yönü de son derece ilginçtir. Gözüktüğü gibi vadedilen faiz oranları son derece yüksek düzeydedir. Bu da bu kadar yüksek maliyetli bu fonları kullanacakların nasıl bir karlılık ortamında ve hangi kuramların açıkça geçerli bulunduğu bir ticaret piyasasında faaliyetlerini yürütmekte oldukları konusunda düşündürücü ve örnek bir yanıt teşkil etmektedir.

Şimdi şunu yineleyek soralım ve noktalayalım. Böyle bir ilân ve uygulama karşısında tefecilik suçu yok mudur? Eğer varsa yasal birliği sağlamak ve hukuk devleti kurumlarını çalıştırmak için böyle bir ilândan başka nasıl bir kanıt belgeye gerek duyulur?

EKO Rasgele EKO Rasgele EKO Rasgele

Ali Mümtaz ULAŞ

Önce Merhaba

Daha önce dergimizde benzeri bir bölüm bulunuyordu. Sonra, bu yazılara bir süre ara verdik. Ekonomik olayların perde arkasına inmeye bazı ilginç yanlarını aktarmaya çalıştığımız bu sütunda yeniden başlıyoruz. Onun için önce merhaba...

KOÇ'UN BÜROKRATİK SALDIRISI

Türkiye'de bir gelenek vardır. Tecrübesizliğini kamu sektöründe atıp başarı gösteren her yönetici hemen özel sektörün dikkatini çeker. Ve ardından bir transfer gerçekleşir. Kamunun başarılı yöneticileri Sümerbank elbiselerini beykoz kunduralarını çıkarıp, özel sektöre transferleriyle birlikte İngiliz kumaşlı elbiselerini, giyinirlerdi. Kamu yöneticilik okulunun başarılı öğrencileri böylece yeni bir alanda başarıya yönelirlerdi. Bu yıllar ve yıllar böyle sürüp gitti. Halâ da benzeri örneklerle sürüp gitmekte.

Ama bugünlerde bu alışlagelmiş gelişmenin tersine bazı şeyler oluyor. Koç holding koordinatörü Gündüz Pamuk bey birdenbire Petkim işletmesinin genel müdürlüğüne geliverdi. Yani bir büyük holding koltuğundan kalkıp, bir kamu kuruluşunda görev kabul ediverdi. Yine Koç'a yakın bir kişi olarak bilinen Rahmi Önen Garanti Bankası genel müdürlüğünden ayrılıp, Merkez Bankası yönetim kurulu üyeliğini kabul etti.

Bu şaşırtıcı gelişmeler her ne kadar günlük basının konusu olma özelliğini kazanamadıysa da iş çevrelerinde büyük ilgi uyandırdı.

Şimdi herkes Petkim gibi birçok holding'in tam anlamıyla göbek bağı bulunan bir kuruluşun yönetimine Koç Holdingten bir koordinatörün gelmesi olayının sonuçlarını tartışıyor. Ve genellikle «yakında bazı holdingler bu konuda feryat ederler» deniliyor. Bize beklemek ve görmek düşer ama, bu arada duyduğumuz bir söylentiye de size aktaralım. Gündüz Pamuk'un yeni göreve gelmesi sırasında Vehbi Koç Müezzinoğlu ile bir telefon konuşması yapmış...

ERDOĞAN BEY DİYE BİRİ

Birden ortaya çıktı Erdoğan Bey. Şimdi herkes birbirine soruyor, bu Erdoğan Bey'in kim olduğunu. Önce Rahmi Koç'un evinin yanındaki bir yalıtı satın aldı. Şimdi adı çok alınıp satılma olayına katılan Milliyet Gazetesini alacağı söyleniyor. Ve Erol Simavi Bey'in yakın dostluğundan bahsediliyor. Ve kendisi hakkında kulislere tek bilinen gerçek bir Milangaz bayiliği.

MERKEZ BANKASI BAŞKANININ TALİP OLDUĞU GÖREVLER

Merkez Bankası başkanlığı görevinden alınması büyük gürültüler koparan Tayyar Cafer Sadıklar'ın bu göreve gelmeden önce daha mütevazı talepleri bulunduğunu söyleyenler, şimdi yine aynı yere dönecek mi? diye düşünüyorlar. Şimdi danıştay'da Merkez Bankasına gelmek için dava açan eski Merkez Bankası başkanı biraz CHP'li Sadıkların bu göreve gelmeden önce kalbinde üç arslan yatıyormuş. Bunlar Tüsiad genel sekreterliği, İKV genel sekreterliği ve İstanbul Sanayi Odası sekreterliğiymiş. Şimdi bunlardan iki koltuğun

boş bulunması acaba, Sadıklar bu görevlerden birine gelmek ister mi? sorusunu sorduruyor bazı çevrelere.

MALİYE BAKANI NE KADAR BORÇ ERTELEDİ NE KADAR KREDİ BULDU?

Maliye Bakanımız 22 Eylül Cuma günü son aylarda sık tekrarladığı bir şekilde alelacele Amerika'ya hareket etti. Ocak ayında epey iyimser bir tablo ile ortaya çıkan Müezzinoğlu, 12. ay yaklaştıkça sık seyyahat eder bir hal aldı. Söylentilere göre Sayın Bakan ne ertelediği borç miktarında ne bulduğu kredi de yeterince başarı gösteremedi. Hele hele Ocak ayının iyimser tablosu çok gerilerde kaldı. Üstüne üstlük IMF'nin bütün isteklerine sonuna kadar uydu. Ama sonuç yine de 1 Ocak'a kadar ödenmesi gereken ve 1.6 milyar dolar olarak tahmin edilen kısa vadeli borçlar miktarını indirmek şöyle dursun 2.6 milyara ulaştırdı. Evet, Sayın Bakan yeniden Amerika'ya seyyahat ettiler. Ama sonucun hiç de çok iyimser bir tablo göstermediği ortada...

SİFAŞ
SENTETİK İPLİK FABRİKALARI A.Ş.

POLYESTER **NAYLON 6**

ELYAF

ŞİRKET MERKEZİ : Sanayi Bölgesi; BURSA
Tel: 18500-18504 Büro As-
türk Cad. Ticaret Bankası
İç Mavi Kat 1, Tel: 14488

İSTANBUL BÖRÖSÜ : Menifevceiler Çarşı-
sı No. 3501 — 3602,
Atatürk Bulvarı,
Unkapanı, İstanbul
Tel. 22 36 73, 27 72 83

Konforlu ve güvenli yakın ulaşım için:

OTOMARSAN 0 309 D Mercedes-Benz midibüs

Bugüne kadar, unlu 0 302 Mercedes-Benz otobusleriyle uzun mesafe yolcu taşıma sorununu çözen Otomarsan, şimdi de konforlu ve güvenli yakın ulaşım için, 22 kişilik yepyeni 0 309 D Mercedes-Benz midibüsü hizmetinize sunuyor

Otomarsan 0 309 D Mercedes-Benz midibüs il-ilçe, ilçe-köy arası ulaşımı; fabrika, okul, otel ve çeşitli kuruluşların personel taşıma hizmetleri; turizm; otobüs ve uçak terminal seferleri ve belediyelerin yolcu taşıma hizmetleri için en ideal araçtır

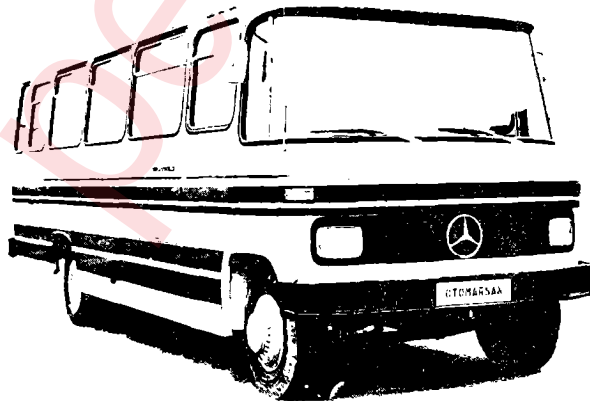
Mercedes-Benz

OTOMARSAN

"Yurt dışına taşan kuruluş,"

P.K. 2 Davutpaşa - İstanbul Tel. 76 05 55

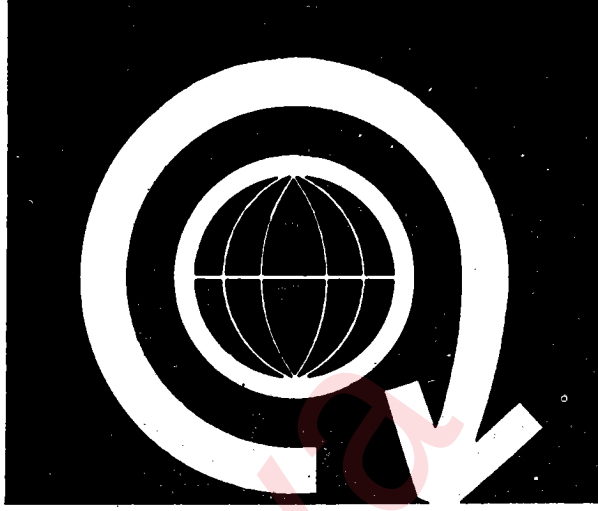
ADNUR

**“Bir de
Garanti Bankasında
hesap açın!”**

 **TÜRKİYE
GARANTİ
BANKASI**

“Yeni bir hesap... yeni bir garanti”

Türkiyede ve bütün dünyada

İhracat ve ithalât işlemleriniz,
döviz, mevduat ve kredi hesaplarınız
ve diğer bütün bankacılık işleriniz için
Akbank'ı tercih ediniz.

Akbank, bütün dünyadaki birinci sınıf muhabirleri
ile işbirliği yapmak suretiyle emrinizdedir.

AKBANK

nesilden
nesile

biraların ası
TEKEL birası

enerji mi? haberleşme mi?
İHTİYACINIZ KABLO İSE

AKLINIZ ARKADA KALMAMALI..!

YENİ TEKNOLOJİYİ BULUP SİZİN MAMÜLLERİNİZ İÇİN
UYGULARKEN DAIMA.

AKLINIZIN ARKADA KALMAMASINI DÜŞÜNÜRÜZ

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ DE SİZE GÜVEN VERMEK İÇİN
BİZİMLE BERABERDİR. MAMÜLLERİMİZDEKİ TSE GARANTİSİ İLE

- ENERJİ KABLOLARI (20 KV a kadar)
 - TELEKOMÜNİKASYON KABLOLARI
 - 1800 çiftte kadar çok perli askı teli veya ekranlı yeraltı tipi.
 - Jonsiyon kablosu
 - Tamlolu kablo.
 - Camper teli
 - Askı teli, askı telsiz dış tesisatı kablosu
 - TESİSAT KABLOLARI
 - PLASTİK İZOLASYONLU HER NEVİ ÖZEL KABLOLAR
 - Gemi tipi kablolar.
 - Televizyon anten kabloları.
 - İstek üzerine her tip özel kablo
- VE
- ENAYE BOBİN TELLERİ 0.05 ile 3.00 mm arası yuvarlak ve dikdörtgen İLE

KAVEL Kablo ve Elektrik Malzemesi A.Ş.
Telefon: 45 35 05 - 45 34 94

EN İYİ HİZMET İÇİN BİZİ ARAYINIZ.

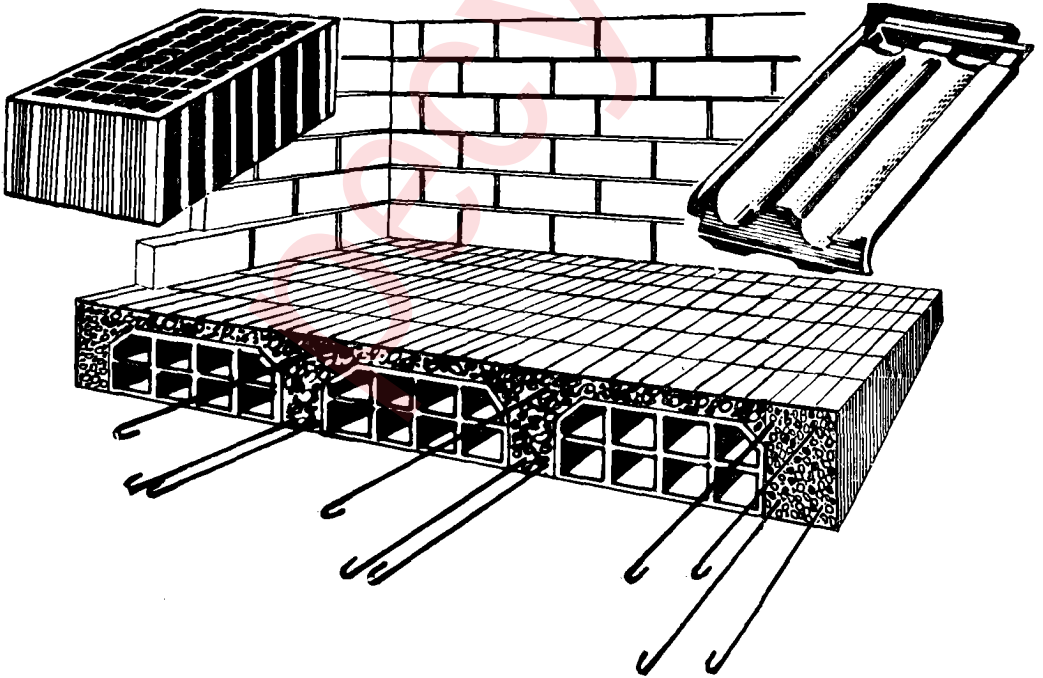
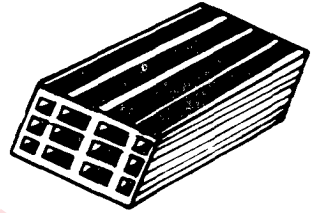
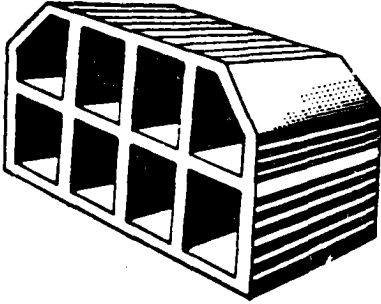
BO RU SAN

Endüstrimizin, yaşıntımızın en önemli bölümlerinde önemi gidererek artan, teknolojik alanda öncülüğü ilke bilen, içerde ve dışarda devleşen satış grafiğiyle, ulusal ekonomiye katkıda bulunan güçlü kuruluş...

su ve gaz boruları - sanayi boruları - profil borular - elektrik boruları - paslanmaz çelik borular - yassı çelik ürünler - düz ve oluklu galvanizli saçlar.

TUĞLA-KİREMIT ve ASMOLEN FABRİKALARI

KADIKÖY SATIŞ BÜROSU

Mühürdar Fuat Bey Sokak Talas İş Hanı kat 1
Kadıköy-İstanbul Tel.36 1342- 36 4898

İSTANBUL SATIŞ BÜROSU

Meclisi Mebusan Cad. Arhan Salpazarı-İstanbul

Tel 43 20 55

**üstünlüğü
dünyaca
kanıtlanmış**

International İS MAKİNALARI

Türkiye'de de sürdürüyor dünya çapındaki ününü INTERNATIONAL İş Makineleri. Türk müteahhitlerine ve madencilerine de güç ve güven veriyor, işçilikten, zamandan tasarruf sağlıyor.

INTERNATIONAL PALETLİ ve LASTİK TEKERLEKLİ Yükleyicilerin yurdumuzda ihtiyacı en fazla hissedilen ve kapasiteleri aşağıda açıklanan tipleri ÇOK KISA ZAMANDA ve MAL MUKABİLİ teslim edilir. Bu tiplerle ilgili yedek parça stokları şimdiden tamamlanmıştır. Ödemelerde geniş kolaylıklar sağlanır.

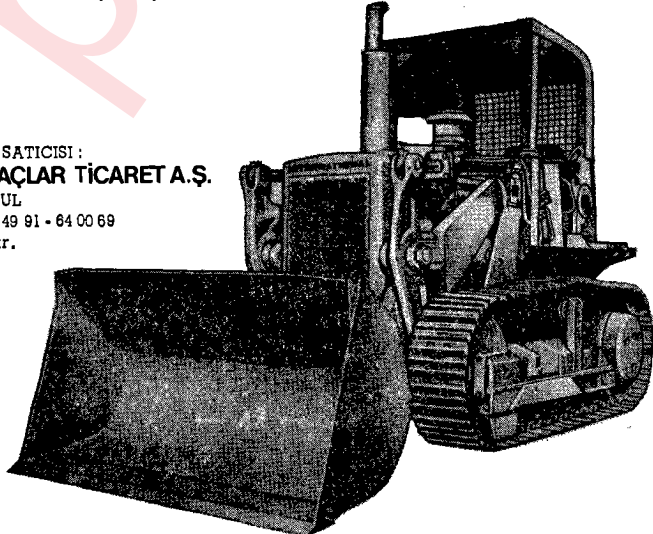
Sayın müteahhit ve madencilerimizin bilgi ve dikkatlerine sunarız.

Tipi	Motor Gücü	Kepçe Kapasitesi
175 C Paletli yükleyici	DT-466 130 HP	1.72 m ³
515 Lastik tekerlekli yükleyici	D -358 98 HP	1.15 m ³
520 A Lastik tekerlekli yükleyici	D -358 114 HP	1.60 m ³
530 A Lastik tekerlekli yükleyici	DT-358 136 HP	1.91 m ³

TURKIYE GENEL SATICISI:
MOTORLU ARAÇLAR TİCARET A.Ş.

4. Levent-İSTANBUL
Tel: 64 49 90 - 64 49 91 - 64 00 89
Telex 22539 mat tr.

DIŞ CEPHE KAPLAMA BOYALARINDA DA **ÇBS** GÜÇLÜDÜR

ÇBS Akrolit... İşte ÇBS'nin yapıların daha dayanıklı olmasını sağlamak, onları kışın karından, baharın yağmurundan, yazın sıcağından ve sonbaharın rüzgarından korunmak için üstün güçlerle donattığı ve görevlendirdiği boya... Eğer bir yapı ÇBS Akrolit'le dönanmış ve güçlenmişse artık o yıllarca en güzel, en sağlam niteliğini gururla taşıyacaktır... Evini ÇBS Akrolit'le takviye eden herkes

yıllarca hep aynı sözü söyleyecektir evine her bakışta. "ÇBS Akrolit" diyecektir "tam aradığım boya"

her cins boyada **ÇBS**
güçlüdür

DAHA
İYİSİ
YOKTUR

ÇBS BOYA-KİMYA SANAYİİ
ve TİCARETİ A.Ş.
Karaköy, Kardeşim Sok.
No. 44/3 İstanbul
Telefon : 43 49 55

ÇBS
Akrolit®
SAF AKRİLİK
dış cephe kaplama boyası

35

ÇBS BOYA-KİMYA SANAYİİ VE TİCARETİ A.Ş. - İSTANBUL

Ortadoğu Halıfleks'le kaplanıyor ...tam iki senedir.

Bütün dünyanın ürünlerini satmak için uğraş verdiği
"ortadoğu ülkeleri"ne tam iki senedir Halıfleks ihraç ediyoruz;
İki senedir, konfor götürüyoruz... döviz getiriyoruz;
Halıfleks kalitesini kanıtlayarak.

Bir başka deyişle; ortadoğu ülkeleri de Halıfleks konforunu yaşıyor,
iki senedir...

İşte,
Halıfleks'in uluslararası üne kavuşmuş
ürünlerinden bir demet...
Standart, Velur, Astragan... desenli, düz...
Rulolar, parça halılar...

 halıfleks
uluslararası konfor

İnşaatta güvenilir isim: Kutlutaş.

KUTLUTAŞ NELER YAPAR?.

- Makine ve teçhizat imalatı, mekanik montaj, elektrik enstrümantasyon, izolasyon, çelik konstrüksiyon ve inşaat işleri dahil komple anahtar teslimi sınıai tesisler:

- Çimento Fabrikası
- Şeker Fabrikası
- Kağıt Fabrikası
- Tekstil Fabrikası
- Seramik Fabrikası

- Sun'li Gübre Fabrikası
- Halı Fabrikası
- Enerji Santrali
- Cevher İşleme Tesisleri
- Asit Fabrikaları
- Malt Fabrikası
- Petrol ve Petro - Kimya Tesisleri
- Tank Çiftliği, Petrol Boru Hattı ve Tesisleri

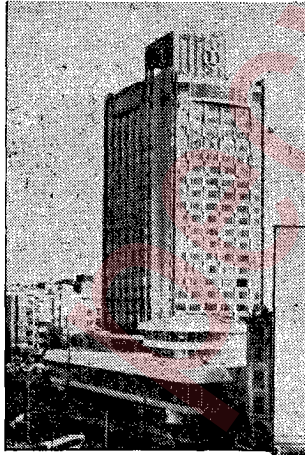
● Özel İnşaat Tekniğı Gerektiren Yapılar:

- Betonarme, hiperbolik - paraboloid Soğutma Kuleleri
- Betonarme Yüksek Bacalar
- Betonarme Silo ve Kuleler

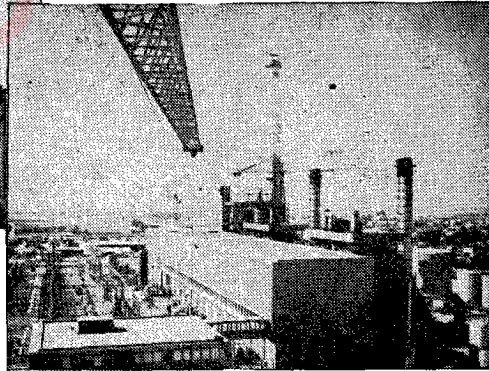
● Konut ve Turistik Tesisler

● Otel, Okul ve Hastaneler

Inter-Continental, İstanbul

Daura Kuvvet Merkezi, Bağdal

KUTLUTAŞ

İNŞAAT VE TİCARET SANAYİ LİMİTED ŞTİ.

Atatürk Bulvarı, No. 193/2-3

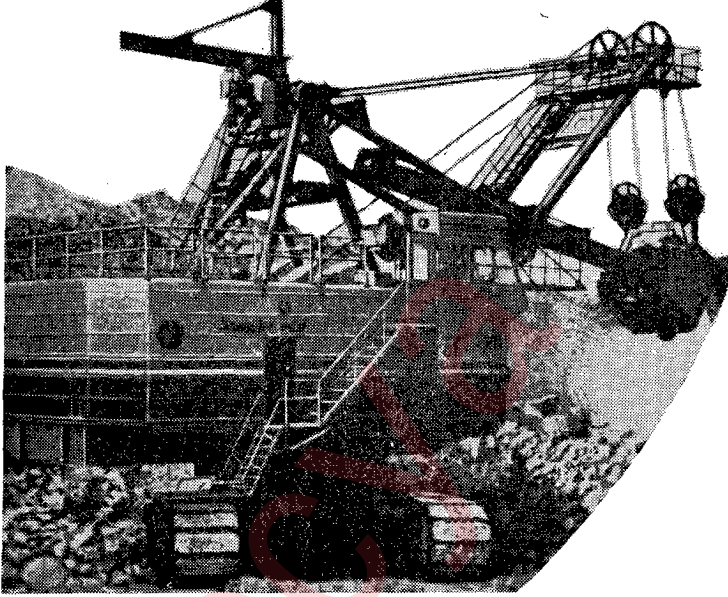
Kavaklıdere - Ankara

Tel. : 19 22 00 - 5 hat

Tlx. : 42201 ktlm tr

Tlg. : KUTLUTAŞLIM ANKARA

EKG-4.6 B VE EKG-81 MODEL TEK KEPÇELİ, PALETLİ, YÜKSEK KAPASİTELİ TAŞ OCAĞI EKSKAVATÖRLERİ

Her türlü maden cevheri ekskavasyon işlerinde, yükleme ve maden artıklarının ayıklanmasında, açık saha madenciliğinde ve taş ocaklarında, büyük inşaat projelerinde toprak kaldırma işlerinde kullanılmak üzere dizayn edilmiştir.

Özellikleri :

Kepçe kapasitesi

"EKG-4.6B Model"

4.6 m³

Ortalama yer basıncı

215 kg/cm²

Ağırlığı

196 ton

"EKG-81 Model"

8.0 m³

2.03 kg/cm²

337 ton

Türkiye'de müracaat adresi :

SSCB TÜRKİYE TİCARET MÜMESSİLLİĞİ

Atatürk Bulvarı No. 106

Kavaklıdere - ANKARA

Telefon : 25 46 90 - 25 20 90 Telgraf : VNESHORG ANKARA

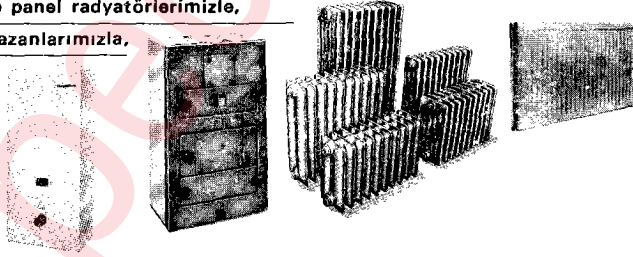

MACHINOEEXPORT

☎ 147-15-42 ☎ SSSR MOSKVA 117330 ✓ MOSKVA V-330 MACHINOEEXPORT ✓ 7207

ısıtma konusunda
ülkemizin
en güvenilir,
en güçlü,
en büyük
kuruluşuyuz.

Döküm, çelik ve panel radyatörlerimizle,
dökme dilimli kazanlarımızla,
sofbenlerimizle

TÜRK YAPI SEKTÖRÜNÜN HİZMETİNDEYİZ.

Demirdöküm

SPOR GİYİMDE FİTİLLİ KADİFE VE BLUCİNLERİ

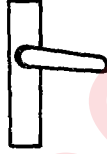
NARİN

MENSUCAT FABRİKALARI A.Ş.
ÇERKEZKÖY-BAKIRKÖY

ELKA

garantili tek kapı

ELKA

ELYAFLI PLAKA SANAYİİ TÜRK A.Ş.

Cumhuriyet Caddesi No. 273 Harbiye - İstanbul Tel : 40 10 96 (4 Hat)

İSTANBUL

1944

T.C. ZİRAAT BANKASI
HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde bulunmaktan
kıvanç duyar.

